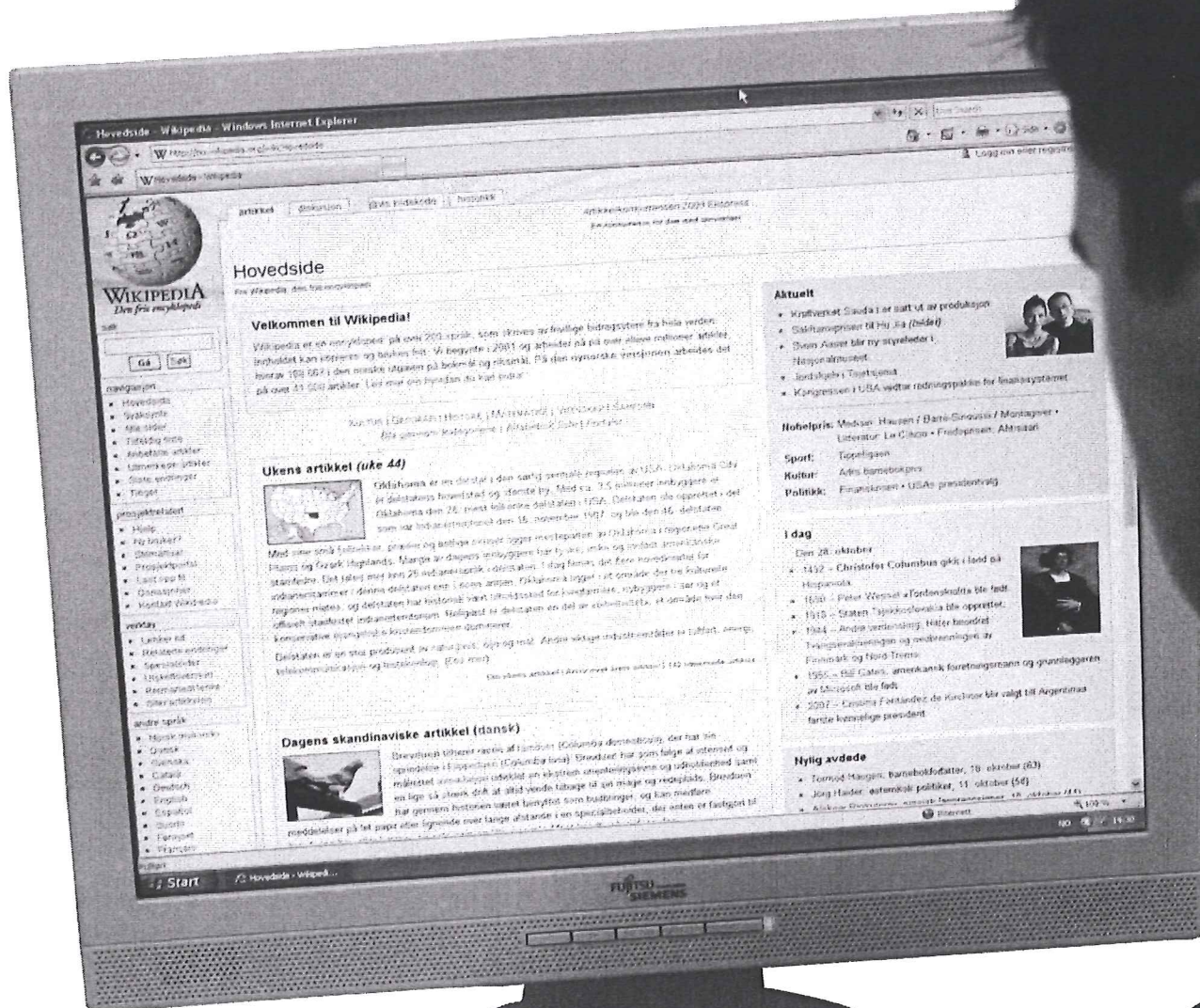

WIKIFISERINGEN AV SKOLEN

EN FORSKNINGSRAPPORT OM BRUKEN AV WIKIPEDIA I DEN

VIDEREGÅENDE SKOLEN – MED UTGANGSPUNKT I LANGHAUGEN VGS

Tobias Martens

Børge Mastberg

Sondre Aasen Aukland

Daniel Nygård

LANGHAUGEN VGS 2008

FORORD

Rapporten du nå holder i hendene er utarbeidet av fire avgangselever ved Langhaugen videregående skole i Bergen. Ideen til tema ble til etter at mediefagsklassen på skolen gjennomførte et prosjekt om nettleksikonet Wikipedia, i samarbeid med Universitetet i Bergen. Prosjektet tok for seg prosessen med å skrive en artikkel på Wikipedia, og undersøkte samtidig maktstrukturen i Wikipedia som nettsamfunn.

To av elevene som var med på dette prosjektet var interessert i å finne ut mer om Wikipedia. Sammen med to medelever, som også var interessert i emnet, dannet vi en forskningsgruppe og satte oss som mål å studere bruken av Wikipedia i skolesystemet.

Wikipedia er et interessant fenomen å forske på, og ikke minst et veldig aktuelt tema. Wikipedia har på kort tid vokst seg stor, og er i dag en av verdens mest besøkte internettsider. Det brukes som kilde i alt fra avisartikler til akademiske oppgaver, og Wikipedia ble også tatt opp som et tema under årets forskningsdager i Bergen. Samtidig er det interessant å se bruken av Wikipedia i lys av avsløringene om kopiering og juks i innleverte oppgaver ved ulike studieinstitusjoner, og kanskje spesielt i forhold til den pågående digitaliseringen av skolen.

For oss var det også viktig at vi kunne forske på ungdom i vår egen aldersgruppe. Vi tar for oss et moderne fenomen som alle ungdommer har et forhold til, og som de møter i det daglige. Med utgangspunkt i "Wikipedia i skolen", valgte vi å se nærmere på hvordan ungdom faktisk bruker Wikipedia. Siden Wikipedia er et utbredt fenomen, syns vi det er viktig å si noe om hvordan Wikipedia benyttes. Selv om Wikipedia brukes i et stort omfang, er det gjort lite forskning som går på akkurat bruken av nettleksikon.

Medlemmene i forskningsgruppen har tidligere hatt faget Sosiologi og Sosialantropologi, og tar i år Sosialkunnskap. Dette har vært med på å gi oss en god samfunnsfaglig bakgrunn, og innsikt i de samfunnsvitenskapelige arbeidsmetodene. To av medlemmene har også faget Media og Informasjonskunnskap, som er relevant i forhold til å bearbeide informasjon og arbeide med kildekritikk. I tillegg har vi tatt med oss ressurser og kunnskap fra fag som norsk, historie og religion.

Vi har benyttet ulike faglærere ved Langhaugen videregående skole som samtalepartnere og ressurspersoner. I vår dialog med faglærerne har vi vært klar på at dette skal være en rapport som er skrevet av oss, og vi har derfor ikke involvert lærere i selve skriveprosessen.

Felles for gruppemedlemmene er at vi alle har et forhold til Wikipedia som kilde til informasjon, både i forbindelse med skole og privatliv. Dette har dannet bakgrunnen for utarbeidingen av hypotesene våre, og vi tar også i bruk egne erfaringer når vi reflekterer rundt studiens resultater. Gjennom arbeidet med å bearbeide oppgavens datamateriale, har vi derimot forsøkt å være så åpne og objektive som mulig.

God lesning!

INNHold

KAPITTEL 1 1

PROBLEMSTILLINGER OG METODISK TILNÆRMING 1

1.1 Problemstillinger	1
1.2 Metodevalg	1
1.3 Bruk av kvantitativ metode	2
1.4 Bruk av kvalitativ metode	2
1.5 Intern validitet	3
1.6 Ekstern validitet	4
1.7 Reliabilitet	5

KAPITTEL 2 6

BAKGRUNNSINFORMASJON 6

2.1 Hva er Wikipedia?	6
2.2 Wikipedias historie	7
2.3 Maktstrukturen i Wikipedia	7
2.4 Web 2.0	8
2.5 Vox Publica og Wikipedia som dagsaktuelt fenomen	8

KAPITTEL 3 9

PRESENTASJON OG ANALYSE AV RESULTATER 9

3.1 Omfang av bruken av Wikipedia	9
3.2 Wikipedias posisjon som kilde	10
3.3 Wikipedia som eneste kilde	11
3.4 Wikipedias pålitelighet som kilde	13
3.5 Kildekritisk til Wikipedia?	15
3.6 Bearbeiding av materiale fra Wikipedia	17

KAPITTEL 4	20
-------------------	-----------

AVSLUTNING	20
-------------------	-----------

4.1 Oppsummering og tanker rundt studiens viktigste funn	20
--	----

4.2 Betraktninger omkring samfunnsutvikling og Wikipedia	21
--	----

ETTERORD

LITTERATUR – OG KILDEHENVISNINGER
--

VEDLEGG

Vedlegg 1, "Hvorfor benytter elevene i den videregående skolen seg av Wikipedia?"

Vedlegg 2, øvrige resultater og diagrammer fra den kvantitative undersøkelsen

Vedlegg 3, nyttige erfaringer

Vedlegg 4, skjema til spørreundersøkelse

Vedlegg 5, intervjuguide

Kapittel 1

PROBLEMSTILLINGER OG METODISK TILNÆRMING

1.1 PROBLEMSTILLING

Innenfor temaet "Wikipedia i skolen" har vi utformet følgende problemstilling:

"Hvordan brukes Wikipedia som informasjons- og kunnskapskilde blant allmennelever på Langhaugen videregående skole, og finnes det kjønnsmessige og trinnmessige forskjeller i bruken av Wikipedia?"

For å belyse oppgavens hovedproblemstilling har vi utformet seks underproblemstillinger, som kan gi oss informasjon om hvordan elever benytter Wikipedia.

"Hvor stort er omfanget av bruken av Wikipedia i skolen?"

"Hvilken posisjon som kilde har Wikipedia blant elever som søker informasjon?"

"I hvor stor grad benyttes Wikipedia som eneste kilde?"

"Hvordan oppfatter elevene troverdigheten til Wikipedia?"

"Er elevene kildekritiske i sin bruk av Wikipedia?"

"I hvor stor grad bearbeider elevene informasjonen de finner på Wikipedia?"

I vedlegget tar vi opp en tilleggsproblemstilling som vi synes er interessant, men som vi ikke fikk plass til i hoveddelen. Der forsøker vi å si noe om hvorfor Wikipedia har den posisjonen det har i dag, gjennom problemstillingen:

"Hvorfor benytter elevene i den videregående skolen seg av Wikipedia?"

Vi har bevisst valgt å ha et deskriptivt, eller beskrivende, perspektiv i denne undersøkelsen.

Vi ønsker å si noe om hvordan elevene bruker Wikipedia og hvilken funksjon Wikipedia har i skolesystemet, men tar ikke stilling til om denne bruken er negativ eller ikke. Vi forsøker også et stykke på vei å forklare mulige årsaker til funnene.

1.2 METODEVALG

For å belyse problemstillingen har vi anvendt både kvalitativ og kvantitativ metode.

Kvantitativ metode studerer et stort antall enheter, og har sin styrke i at den går i bredden på temaet og gir oversikt, samtidig som metoden gir oss et materiale som er mulig å bearbeide statistisk. Kvalitativ metode er en analytisk tilnærming som anvendes når en ønsker å gå i

dybden av et fenomen, og har som mål å gi dypere forståelse av temaet. Ved å bruke metodetriangulering og kombinere de to metodene får vi belyst problemstillingen vår på en mer helhetlig måte, og gjennom å sammenligne informasjon reduserer vi faren for feilaktige resultater.¹

1.3 BRUK AV KVANTITATIV METODE

Gjennom en skriftlig spørreundersøkelse hvor enhetene bestod av et utvalg av allmennelever² ved Langhaugen videregående skole, har vi studert skoleelevers forhold til Wikipedia. For å gjøre undersøkelsen mest mulig representativ for skolen, har vi valgt to klasser på hvert trinn. Vi har kun valgt basisklasser³, og ikke klasser innenfor programfagene⁴. Klassene er tilfeldig valgt. Variablene i undersøkelsen er egenskapene kjønn og klassetrinn. Dette er forhold som kan være nyttige å se på i bearbeidingen av empirien for å svare på oppgavens hovedproblemstilling. Vi har totalt levert ut 150 spørreskjema. Disse er henholdsvis fordelt til 50 elever i 3. trinn, 50 elever i 2. trinn og 50 trinn i 1. klasse. 86 av respondentene er jenter, mens 64 er gutter.

1.4 BRUK AV KVALITATIV METODE

Den kvalitative delen av undersøkelsen er gjennomført i etterkant av den kvantitative. Vi ønsket å få et mer helhetlig innblikk i hvordan eleven tenker og forholder seg til egen og andres bruk av Wikipedia. Vi har plukket ut minimum to elever fra hvert klassetrinn, og valgte og la halvparten av respondentene være gutter, og halvparten jenter. Intervjuene tar utgangspunkt i en intervjuguide som er sentrert rundt de samme temaene som spørreundersøkelsen. Gjennom intervjuene gikk vi derimot mer i dybden på temaet, og lot intervjuobjektene beskrive sitt forhold til Wikipedia med egne ord. Samtidig hadde vi muligheten til å følge opp tema vi ikke fikk belyst i spørreundersøkelsen. Denne delen av undersøkelsen er basert på enkelt intervjuer med "Harald", "Thomas", "Lisa" og "Ingvild", samt et gruppeintervju med "Jostein", "Karianne" og "Hanne"⁵. Vi har kun valgt intervjuobjekter vi ikke kjenner

¹ FOKUS Sosialkunnskap

² Elever på Studiespesialiserende programområde

³ Grunnleggende undervisningsgruppe hvor elever har fellesfag.

⁴ Valgte fag innenfor et programområde

⁵ Intervjuobjektene er gitt alias, og vi har ikke oppgitt klassetrinn, fordi vi ønsker å sikre den enkeltes anonymiteten.

Vi gjorde det første intervjuet i skolens aula, men merket at intervjuobjektet ble ukonsentrert og distraheret. Derfor flyttet vi intervjuene inn på et eget rom. Selve intervjuet ble tatt opp på bånd, og deretter transkribert. Vi gikk deretter gjennom vårt transkriberte materiale, og sammenlignet og analyserte det. Funnene våre vil bli presentert gjennom sitater i oppgavens analysedel.

1.5 INTERN VALIDITET

Utformingen av spørreundersøkelsen er viktig for å sikre at respondentene ikke oppfatter spørsmålene forskjellig, og dermed svarer på noe annet enn det som vi ønsker å få svar på. I utformingen av undersøkelsen la vi vekt på å uttrykke oss enkelt og presist, for at respondentene skulle forstå spørsmålene. I forkant av undersøkelsen testet vi ut spørreskjemaet på en mindre gruppe. Dette for å sikre oss at spørsmålene var entydig stilt, og for å sikre studiens validitet.

Et annet viktig validitetskriterium er om spørsmålene vi har formulert på spørreskjemaet faktisk gir oss opplysninger omkring oppgavens problemstilling. Vi mener at spørsmålene vi har utformet gir oss informasjon om det vi spør om i problemstillingen. Målsetningen har ikke vært å skaffe oss en fullstendig og detaljert oversikt over hver enkelt elevs bruk av Wikipedia. Dette begynner hvorfor vi har utformet et kort og generelt spørreskjema, og ikke et langt og avansert.

Siden vi ønsket å bruke NSDstat til å bearbeide dataen, var det viktig for oss å unngå at respondenter krysset av for flere alternativer, ettersom programmet ikke støtter dette. Derfor presiserte vi tydelig at respondentene kun skulle sette strek under ett svaralternativ, både på spørreskjemaet og muntlig.⁶

En potensiell feilkilde i alle kvantitative undersøkelser er hvorvidt respondentene svarer ærlig på spørsmålene. I spørreundersøkelsen har vi forsøkt å eliminere denne feilkilden ved å presisere at undersøkelsen var anonym, og ved å sørge for at respondentene ikke kommuniserte med hverandre under utfyllingen av selve spørreskjemaet. Likevel er det et usikkerhetsmoment knyttet til at respondenter kan svare politisk og etisk korrekt, og dermed

⁶ Det var likevel to personer som svarte dobbelt. Disse undersøkelsene ble forkastet fordi de ikke var brukelige for oss i vårt arbeid.

modifisere svarene sine. Det er også et usikkerhetsmoment at skoleelever ikke alltid tar slike undersøkelser seriøst.

Det samme problemet gjelder for de kvalitative intervjuene. Det at vi flyttet de kvalitative intervjuene inn på et privat rom, har vært med på å sikre validiteten, fordi intervjuobjektene åpnet seg mer opp og ble mer ærlige under disse forholdene. Samtidig hadde vi muligheten til å studere kroppsspråk, tonefall og andre fysiske faktorer for å vurdere hvor ærlig de svarte.

Et generelt problem ved kvalitative undersøkelser kan være at jo mer personlige spørsmålene er, og jo mer kontroversielt temaet er, jo større er sannsynligheten for at intervjuobjektene ikke vil svare helt ærlig. Wikipedia som tema er i liten grad kontroversielt blant skoleelever, og spørsmålene angikk heller ikke intervjuobjektens personlige identitet.

For begge undersøkelsene gjelder det faktum at undersøkelsen kom brått på respondentene, og de kan derfor ha svart annerledes enn de ville gjort dersom de hadde fått tid til å tenke gjennom sin bruk av Wikipedia.

1.6 EKSTERN VALIDITET

I forhold til å svare på problemstillingen har vi kun valgt respondenter som er innenfor målgruppen, altså elever ved Langhaugen videregående skole. Samtidig har vi gjort et stort utvalg i den kvantitative undersøkelsen, omtrent to femtedeler av allmennelevne, i tillegg til et uvalg intervjuobjekter i den kvalitative delen av undersøkelsen. På den måten sikret validiteten. Vi har valgt ut like mange klasser fra hvert trinn, slik at en gruppe ikke er overrepresentert. Forholdet mellom gutter og jenter i undersøkelsen er omtrent tilsvarende forholdet mellom kjønnene på skolen.

Dersom man ønsker å si noe om situasjonen generelt i den norske videregående skolen, er det viktig å huske på at dette ikke er en homogen gruppe. Vi vet at videregående skoler varierer i elevtall, i forhold til hvor mange ulike linjer det er på skolen, hvor de ligger i landet, hvor utstrakt bruken av PC er, hvilken sosial bakgrunn elevene har, og hvor ressurssterke elevene på skolen er. Langhaugen er en relativt stor skole med omkring 500 elever, hvor flesteparten går på Studiespesialiserende utdanningsprogram, bortsett fra to klasser på hvert trinn med utdanningsprogram for Musikk, Dans og Drama. Skolen ligger i Bergen kommune (ca 250 000 innbyggere), og har tatt i bruk obligatorisk elev-PC på 1. og 2. trinn. Det er fritt

skolevalg i Hordaland, og Langhaugen er en av skolene med høyest krav til poengsum ved inntak. Skolen går for å ha mange ressurssterke elever.

Vår rapport kan av den grunn ikke uten videre brukes om situasjonen i hele den videregående skolen i Norge. Vi mener likevel at rapporten vår kan gi en pekepinn på hvordan Wikipedia brukes i skolen, og si noe generelt om situasjonen, hvis det tas høyde for de nevnte variablene.

1.7 RELIABILITET

Å unngå feil fra vår side har vært viktig da vi behandlet datagrunnlaget fra spørreundersøkelsene. Etter at vi hadde lagt inn dataen i NSDstat, gikk vi gjennom undersøkelsene på nytt og kontrollerte at det innlagte datamaterialet stemte. Vi kan likevel ikke være helt sikre på at det ikke er blitt gjort feil i behandlingen, men vi håper å i stor grad ha eliminert denne feilkilden. Vi kan også ha gjort feil i transkriberingen av intervjuene, men har i ettertid dobbeltsjekket mot innspillingen. Derfor tror vi at vi ville fått de samme resultatene dersom vi hadde gjort den samme undersøkelsen på nytt.

Kapittel 2

BAKGRUNNSINFORMASJON

2.1 HVA ER WIKIPEDIA?

Wikipedia er et nettleksikon der hvem som helst kan skrive og redigere artikler. Artiklene i Wikipedia er ofte mer omfattende enn i vanlige leksikon og nettleksikon. I følge den norske versjonen av Wikipedia, var det i november 2007 mer enn 11 millioner leksikonartikler, fordelt på mer enn 200 språk.⁷ I skrivende stund er det mer enn 2,6 millioner artikler bare i den engelske versjonen⁸. I bokmålsversjonen er det om lag 188 000 artikler, mens det i nynorskversjonen er mer enn 41 000 artikler.⁹ En undersøkelse foretatt av Lars Nyre og Dag Elgesem ved Institutt for informasjons- og medievitenskap, Universitetet i Bergen, viser at 31 av 32 spurte journalister brukte Wikipedia i forbindelse med research¹⁰.

Når man bruker søkemotoren Google, vil resultater fra Wikipedia svært ofte komme opp som første resultat, eller blant de første fem resultatene. Grunnen til dette er at Google baserer seg på hvor mange som lenker til de forskjellige nettstedene når den rangerer søkeresultatene. Wikipedia er blant de aller største nettsidene i verden, og er naturlig nok lenket til mange ganger. Dette bidrar også til veksten i Wikipedia; jo mer det vokser, jo hyppigere vil det være på toppen av søkeresultatene.¹¹

Ordet Wikipedia kommer av det hawaiiske ordet *wiki* og det greske ordet *encyklopedi*. Wiki som betyr rask eller hurtig, og encyklopedi, fra det greske ordet *enkyklios paideia*, som betyr ”i en sirkel av læring”. En wiki er i denne sammenhengen programvare som lar hvem som helst som besøker en nettside redigere denne, gjennom en hvilken som helst nettleser.¹² I dagens tale blir ordet encyklopedi brukt som et annet ord for et mer utdypende leksikon. I følge grunnlegger Jimmy Wales er misjonen til Wikipedia «å skape og utgi en så god som mulig fri flerspråklig encyklopedi til alle verdens mennesker på sitt eget språk»¹³

⁷ <http://no.wikipedia.org/wiki/Wikipedia>

⁸ http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page

⁹ <http://no.wikipedia.org/wiki/Hovedside>

¹⁰ <http://voxpública.no/2008/09/akademikerne-ma-ta-ansvar-pa-wikipedia/>

¹¹ Jamfør Wikipedia-administrator og -byråkrat John Erling Blad

¹² <http://wiki.org/wiki.cgi?WhatIsWiki>

¹³ <http://no.wikipedia.org/wiki/Wikipedia>

2.2 WIKIPEDIAS HISTORIE

Jimmy Wales grunnla Nupedia, som var forløperen til Wikipedia, 9. mars 2000. Her var det eksperter som skulle skrive artiklene på frivillig basis, og kvalitetskontrollen var veldig omfattende. I løpet av de omlag tre årene Nupedia eksisterte, ble bare 24 artikler godkjent. Ytterligere 74 artikler var under konstruksjon da siden ble lagt ned.

Ettersom produksjonen av artikler i Nupedia gikk sakte, foreslo den daværende sjefsredaktøren i Nupedia, Larry Sanger, at man skulle prøve en annerledes tilnærming til å lage et nettbasert leksikon. Ideen om å bruke wiki-oppsettet fikk han fra en dataprogrammerer. Wikipedia.com ble startet 15. Januar 2001. I løpet av Wikipedias første leveår, ble det startet mer enn 20 000 artikler.¹⁴

Wikipedia var opprinnelig bare skrevet på engelsk, men innen få måneder dukket det opp mange andre versjoner, blant annet på tysk, fransk, kinesisk, russisk og spansk. Norsk Wikipedia, som da omfattet både bokmål og nynorsk, ble startet 26. november 2001.¹⁵ Kort tid etter oppstarten var det skrevet om lag 700 artikler. Etter dette fulgte det en periode med inaktivitet, og svært lite skjedde med norsk Wikipedia frem til høsten/vinteren 2003-04. Da ble det satt i gang en omfattende omstart av prosjektet, hvor alle artiklene som lå inne, enten ble slettet eller skrevet fullstendig om. I løpet av 2004 økte antallet artikler i den norske versjonen til mer enn 15 000.

2.3 MAKTSTRUKTUREN I WIKIPEDIA

Artiklene på Wikipedia kan i utgangspunktet skrives og redigeres av alle. Wikipedia er likevel ikke et anarki. Det har blitt karakterisert som et meritokrati¹⁶, et styre hvor autoritet og makt blir fordelt etter hvor mye man har bidratt. Det er to instanser i norsk Wikipedia hvor man kan diskutere form og innhold i artikler; Torget og Tinget. Det er åpent for innspill fra alle, men det er forskjellig hvor mye vekt det blir lagt på den enkeltes mening.

Aktive, registrerte brukere ved Wikipedia, kaller seg selv *wikipedianere*¹⁷. Det finnes en gruppe wikipedianere som heter *administratorer*, og disse har utvidede redigeringsmuligheter. De har derimot ikke mer bestemmelsesrett enn andre. Noen av disse administratorene har

¹⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Wikipedia

¹⁵ http://no.wikipedia.org/wiki/Norsk_Wikipedia

¹⁶ <http://www.dagbladet.no/kultur/2008/05/08/534702.html>

¹⁷ http://no.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:M%C3%A5nedens_Wikipedianer

også tittelen *byråkrat*. Disse har, i tillegg til administratormulighetene, også mulighet til å gi brukere administrator- og byråkrattrettigheter.

2.4 WEB 2.0

De siste årene har det vokst frem en ny trend på Internett, hvor brukerinvolvering i større grad har blitt en del av hverdagen. Wikipedia har vært sentral i denne utviklingen, sammen med populære nettsider som videotjenesten YouTube og bildetjenesten Flickr. Denne utviklingen har blitt betegnet med begrepet *Web 2.0*¹⁸. Navnet henspiller på at det tidligere var noen som produserte mens resten var mottakere, men nå kan alle være både produsenter og mottakere. Dette har hatt både positive og negative sider. Time Magazine har hvert år en kåring som kalles Person of the Year. I 2006 ble vinneren Deg (You)¹⁹. Dette var en hyllest til Web 2.0. Samtidig som en side som Wikipedia har slått ut i full blomst med mange millioner artikler, har det også kommet påstander om at nettet fylles med svada²⁰. Mange mener at når hvem som helst kan publisere tekster, bilder og filmer så enkelt, blir det vanskelig å skille mellom useriøst og seriøst materiale.

2.5 VOX PUBLICA OG WIKIPEDIA SOM DAGSAKTUELT FENOMEN

Nettmagasinet Vox Publica, som utgis av Institutt for informasjon og medievitenskap ved Universitetet i Bergen, har den siste tiden kjørt en artikkelserie om forskeres forhold til Wikipedia²¹, og det ble også arrangert en debatt i Studentersamfunnet i Bergen om emnet Wikipedia i academia. I dette arbeidet har det blitt gjort funn på at forskere ofte er negativ til å bidra til Wikipedia, selv om de kanskje selv bruker det til bakgrunnsinformasjon om forhold utenfor eget fagområde.²² Dette kan tyde på at akademikerne har et ambivalent forhold til Wikipedia. Et interessant spørsmål er hvordan dette vil utvikle seg i fremtiden når dagens skoleelever, som er en del av Web 2.0-trenden, skal ut i høyskolene og universitetene. Kanskje forskeres holdning til å bidra på Wikipedia vil endre seg? Dette er ikke noe vi skal finne et svar på, men det er en tanke som er interessant når man forsker på Wikipedia i skolen.

¹⁸ <http://www.dinside.no/php/art.php?id=367454>

¹⁹ <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,1569514,00.html>

²⁰ <http://www.dagbladet.no/magasinet/2007/09/21/510332.html>

²¹ <http://voxpublica.no/seksjon/wikipedia-og-forskerne>

²² <http://voxpublica.no/2008/09/akademikerne-ma-ta-ansvar-pa-wikipedia/>

Kapittel 3

PRESENTASJON OG ANALYSE AV RESULTATER

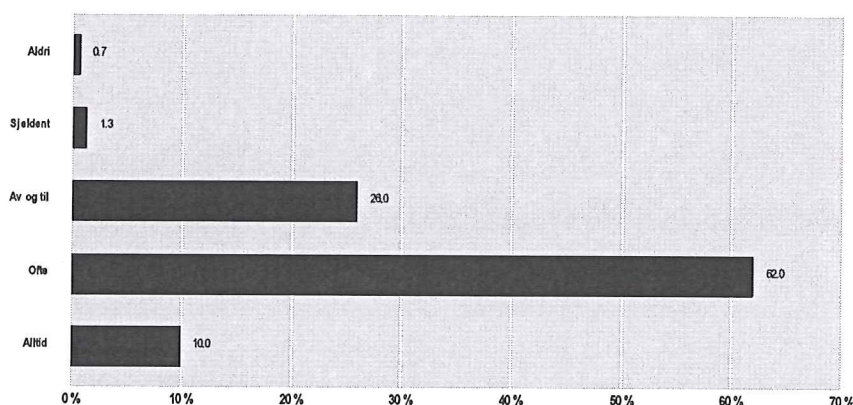
*"Hvordan brukes Wikipedia som informasjons- og kunnskapskilde
blant allmennelever på Langhaugen videregående skole,
og finnes det kjønnsmessige og trinnmessige forskjeller i bruken av Wikipedia?"*

3.1 OMFANG AV BRUKEN AV WIKIPEDIA

Problemstilling: "Hvor stor er omfangen av bruken av Wikipedia som kilde?"

Hypotese: Bruken av Wikipedia er utstrakt i den videregående skolen.

Spørsmål i spørreskjema: "I hvilken grad bruker du Wikipedia som kilde i skolearbeidet?"

Undersøkelsen vår viser at nesten samtlige elever, 99,3 %, benytter Wikipedia i større eller mindre grad. I tillegg oppgir nærmere tre fjerdedeler at de benytter Wikipedia "ofte" eller "alltid" som en kilde i

skolearbeid.

Disse funnene underbygges av resultatene i de kvalitative intervjuene. Ingen vi snakket med ga uttrykk for at de sjeldent benytter Wikipedia, de gav derimot uttrykk for at de var jevne brukere.

"Jeg bruker alltid Wikipedia"

"Bruker Wikipedia nesten hver gang vi har lekser, sikkert 3-5 ganger i uken"

"Bruker det en god del, f. eks ved skoleprosjekter"

- "Harald"
- "Ingvild"
- "Thomas"

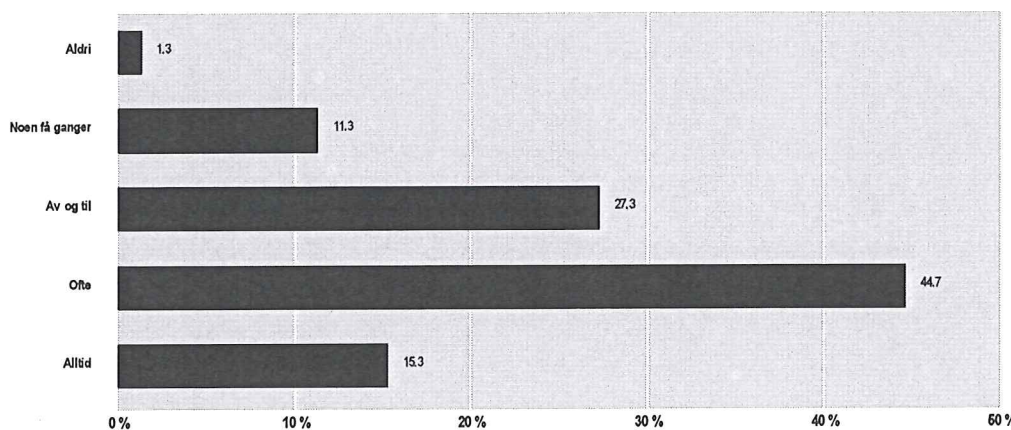
Dette stemmer med våre erfaringer som elever, og er i samsvar med hypotesen. Likevel vil det kanskje være overraskende for utenforstående at omfanget er så stort.

3.2 WIKIPEDIAS POSISJON SOM KILDE

Problemstilling: "Hvilken posisjon har Wikipedia blant elever som søker informasjon?"

Hypotese: Wikipedia er førstevalget til mange når de leter etter informasjon.

Spørsmål i spørreskjema: "Når du søker informasjon, hvor ofte er Wikipedia det første stedet du leter?"

Av undersøkelsen kan vi lese at 60 % bruker "ofte" eller "alltid" Wikipedia som sin første kilde til informasjon når de trenger fakta, i tillegg til at 27,3 % gjør dette "av og

til". Dette samsvarer med vår hypotese. Også i intervjuene gir mange uttrykk for at Wikipedia er et førstevalg når de skal hente informasjon.

"Jeg går alltid på Wikipedia først [...] Der kan jeg skaffe meg oversikt"

- "Harald"

"Når jeg leter etter fakta starter jeg ofte på wiki og så linker jeg meg videre. Bruker wikipedia som en plattform"

- "Thomas"

Vårt inntrykk er at elevene benytter Wikipedia som et utgangspunkt i sin jakt på kunnskap. Det virker som om de fleste forventer at de skal finne informasjon om det de ønsker på Wikipedia, og derfor bruker nettleksikonet som sin første kilde. Mange fagpersoner mener det er her Wikipedia har sin styrke, at det gir en innføring i et tema, og dermed gir brukeren noe å starte arbeidet med, før man senere går i dybden.

Det undersøkelsen vår ikke har tatt høyde for er om elevene bevisst går inn på Wikipedia, eller om de kommer inn på sidene via ulike søkemotorer. Gjennom intervjuene fikk vi inntrykk av at mange starter på Google.

"Pleier ikke å gå direkte inn på Wikipedia, men det kommer jo opp først når man googler."
- "Karianne"

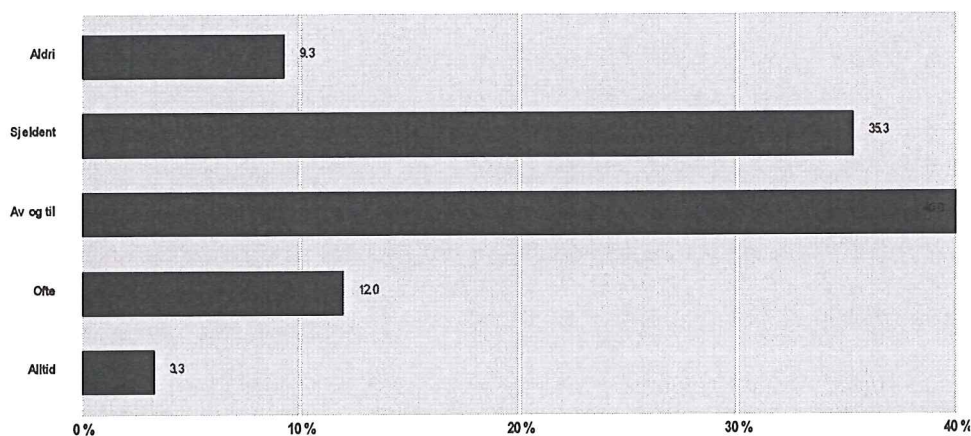
Det faktum at Wikipedia veldig ofte er et av resultatene som først vises i Google kan kanskje forklare hvorfor så mange oppgir at de i stor grad bruker Wikipedia som første kilde.

3.3 WIKIPEDIA SOM ENESTE KILDE

Problemstilling: *"I hvor stor grad benyttes Wikipedia som eneste kilde?"*

Hypotese: Vi forventer at mange av elevene ved Langhaugen videregående skole ofte bruker Wikipedia som eneste kilde.

Spørsmål i spørreskjema: "Benytter du noen gang Wikipedia som eneste kilde?"

Resultatene viser at 55,3 % av elevene i den videregående skolen benytter Wikipedia som eneste kilde "av og til", "ofte" eller "alltid". Dette var omtrent de tallene vi forventet.

Følgende resultat fra spørreundersøkelsen underbygges av de kvalitative intervjuene. Det kommer frem at så fremt artiklene er relevante og utfyllende i forhold til hva elevene leter etter, benyttes Wikipedia ofte som eneste kilde.

"Hvis det står en bra artikkel som passer til det du leter etter, så holder det"
- "Lisa"

Det kommer også frem oppfatninger av at "alle andre" bruker Wikipedia som eneste kilde, noe som kanskje resulterer i at elevene føler det er sosialt akseptert å kun benytte seg av denne nettsiden. Dette har resultert i flere like presentasjoner i klasserommet skal vi tro "Hanne" og "Thomas":

"I klassen min hadde to grupper samme fremføring fordi begge hentet stoffet fra Wikipedia"
- "Hanne"

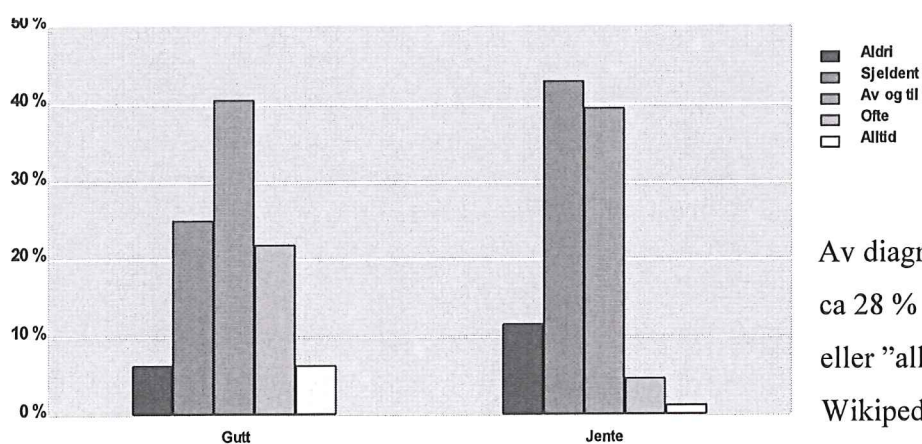
"Jeg tror veldig mange går rett inn på wikipedia, finner stoffet og sier de er ferdig"
- "Thomas"

Disse oppfatningene stemmer kanskje ikke helt med virkeligheten. På tross av at intervjuobjektene gir uttrykk for at "alle" benytter seg av det, viser det seg at 9,3 % "aldri" benytter Wikipedia som eneste kilde, og 35,3 % "sjeldent". De ulike resultatene kan skyldes at det er et misforhold mellom hva folk tror om andres bruk og det som faktisk er reelt, eller det kan være en forskjell mellom det folk svarer i en spørreundersøkelse og i et intervju.

Likevel må det konkluderes med at mesteparten av det som fremkommer under intervjuene støtter spørreundersøkelsen på denne problemstillingen; Wikipedia blir i mange tilfeller brukt som eneste kilde i skolearbeid. Det er også forskjell i når man bruker Wikipedia som eneste kilde, som kan være viktig å påpeke:

"På store prosjekter prøver man å finne kilder som ikke andre bruker, men på små er det bare rett inn på Wikipedia"
- "Karianne"

Her fant vi også markante forskjeller mellom gutter og jenter.

Av diagrammet kan vi lese at ca 28 % av guttene "ofte" eller "alltid" bruker Wikipedia som eneste kilde.

Kun 6 % av jentene sier det samme. En mulig årsak til forskjellene kan være at gutter

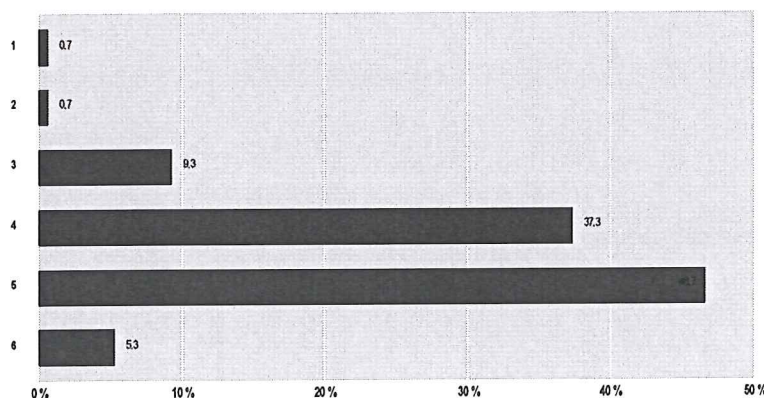
oppfatter Wikipedia som mer pålitelig enn jenter. 96 % av de spurte guttene svarte at de syns Wikipedia er ”meget pålitelig”, mens blant de spurte jentene er det tilsvarende tallet 84 % ²³. Forskjellen kommer også frem under spørsmålet ”Hvorfor benytter du Wikipedia som kilde?”²⁴. Her svarer 26 % av guttene at hovedårsaken er at det er en troverdig kilde, mot kun 6 % av jentene.

3.4 WIKIPEDIAS PÅLITELIGHET SOM KILDE

Problemstilling: ”Hvordan oppfatter elevene troverdigheten til Wikipedia?”

Hypotese: Vi tror at elevene oppfatter troverdigheten som høy, fordi kunnskapsnivået om hvordan siden er bygget opp kanskje ikke er stort nok, og alle reflekterer kanskje ikke tilstrekkelige over kildebruken.

Spørsmål i spørreskjema: ”I hvor stor grad føler du at Wikipedia er en troverdig kilde på en skala fra 1-6 (der 6 er mest pålitelig)?”

Her viser grafen at mer enn 50 % av de spurte rangerer Wikipedia som 5 eller 6 på skalaen, mens ytterligere 37,3 % rangerer det som 4. De som rangerer Wikipedias troverdighet under midten, er i

kraftig mindretall. Bare 10,7 % stoler lite på troverdigheten til Wikipedia. Det er ut i fra spørreundersøkelsen stor enighet om at Wikipedia er en pålitelig kilde. Dette er i samsvar med vår hypotese.

”Jeg har aldri tvilt på det som står der!”

- ”Karianne”

”Ja, Wikipedia er jo en pålitelig kilde selv om jeg vet at alle kan legge inn ting”

- ”Ingvild”

²³ Se vedlegg 1

²⁴ Se vedlegg 2

"Jeg stoler ikke på Wikipedia alene, sjekker så å si alltid kildene[...]Jeg oppfatter det som mange stoler for mye på Wikipedia

- "Thomas"

I Intervjuene kommer det derimot frem litt ulike oppfatninger, men hovedtendensen var at de fleste mente Wikipedia var troverdig. To mulige årsaker til dette kommer frem gjennom sitatene:

"Til og med lærere bruker Wikipedia!"

- "Karianne"

"Det er jo privatpersoner som skriver, og så blir det sjekket av fagfolk før det blir lagt ut."

- "Harald"

Uavhengig av om lærere benytter Wikipedia, er det faktum at elevene tror det, nok til å gi Wikipedia troverdighet. Dersom man er av den oppfatningen at fagfolk redigerer bort feil i artikler, er selvsagt dette med på å styrke tillitten til Wikipedia.

En annen årsak kan være at elevene mener at når alle kan gå inn og redigere, vil faktafeil fort bli oppdaget og rettet. Det er i overensstemmelse med Wikipedias formål.

"Jeg tror Wikipedia kontrollsjekker seg selv på mange tema siden det er så mange som har informasjon om temaet, og endrer det hvis de finner feil"

"Wikipedia er bra på store tema. Men jo smalere du går jo dårligere blir det"

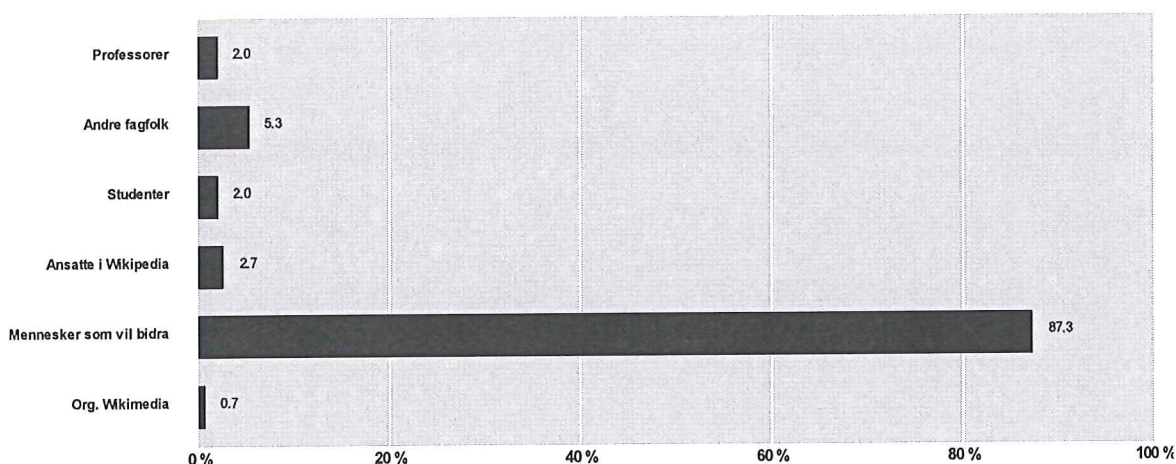
- "Jostein"

Det kommer også frem at tilliten ikke er like stor på alle tema, men at den er mindre på smale tema som kun en liten gruppe har informasjon om. På store temaer er derimot tilliten større til at Wikipedias kontrollsystem fungerer.

På dette spørsmålet fant vi en interessant forskjell mellom kjønnene. 63 % av de spurte guttene regner nemlig Wikipedia som "meget pålitelig" (5 eller 6 på skalaen), mens 45 % av jentene sier det samme. Gutter regner altså Wikipedia som mer pålitelig enn hva jenter gjør.

Som et hjelpemiddel for å forstå hvorfor respondentene har svart som de har gjort på spørsmålene, ville vi finne ut hvor godt elevenes kunnskapsnivå om Wikipedia er.

Spørsmål i spørreskjema: ”Ut i fra det du vet om Wikipedia, hvem skriver artiklene?
(kun ett svar)”

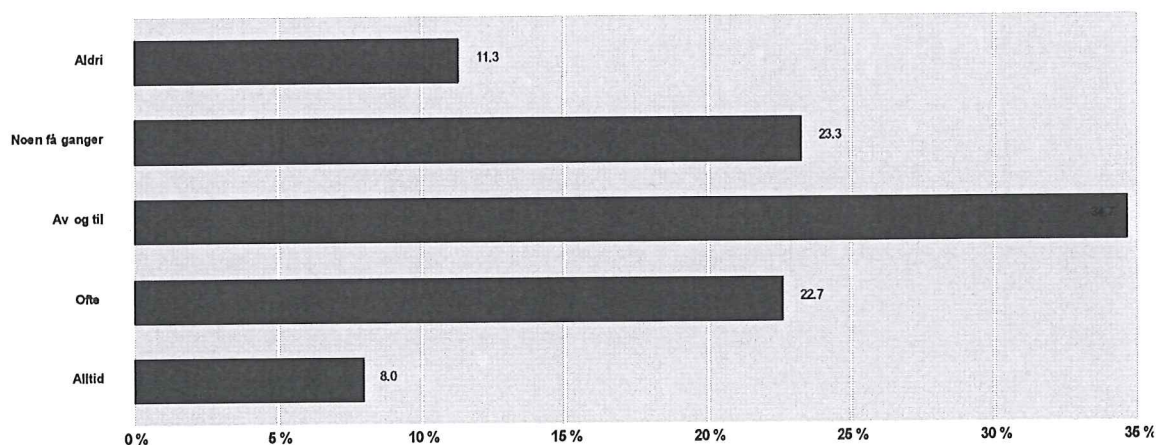
Her ser vi at et overveldende flertall vet at det er hvem som helst kan bidra til Wikipedia. Da er det et paradoks at majoriteten likevel ser på Wikipedia som en pålitelig kilde.

3.5 KILDEKRITISK TIL WIKIPEDIA?

Problemstilling: ”Er elevene kildekritiske i sin bruk av Wikipedia?”

Hypotese: Vi forventer at svarene vil variere, men at mange ikke er kildekritiske i sin bruk.

Spørsmål i spørreskjema: ”Dobbeltsjekker du noen gang informasjonen som står på Wikipedia (før du tar stoffet i bruk)?”

Her er spredningen i svarene stor, men det kommer frem at om 69,3 % ”aldri”, ”noen få ganger” eller kun ”av og til” dobbeltsjekker informasjonen de finner på Wikipedia. Dette

stemmer godt med våre antagelser på forhånd. Gjennom intervjuene får vi denne informasjonen bekreftet, kanskje i enda større grad.

"Jeg dobbeltsjekker veldig sjelden, men har gjort det i enkelte tilfeller"

- "Harald"

"Jeg dobbeltsjekker aldri, har aldri gjort det som jeg kan huske heller"

- "Lisa"

Disse sitatene sier noe om at det ikke er kultur for å skulle sammenligne informasjonen på Wikipedia opp mot andre kilder, og elevene fremstår som mindre kildekritiske enn gjennom spørreundersøkelsen. Det kan hende elevene ikke dobbeltsjekker fordi de ikke mener det er nødvendig, som for eksempel "Jostein" uttaler:

"Det er ikke sikkert det er 100 % riktig, men det merker jo ikke læreren"

- "Jostein"

Slutningen om at elevene ikke dobbeltsjekker, og derfor ikke er kildekritiske, må likevel nyanseres. Det er mulig å være kritisk til informasjonen uten å dobbeltsjekke den. Flere av intervjuobjektene gir uttrykk for at de vurderer saklighet, troverdighet og kvalitet på leksikonartiklene før de tar den i bruk.

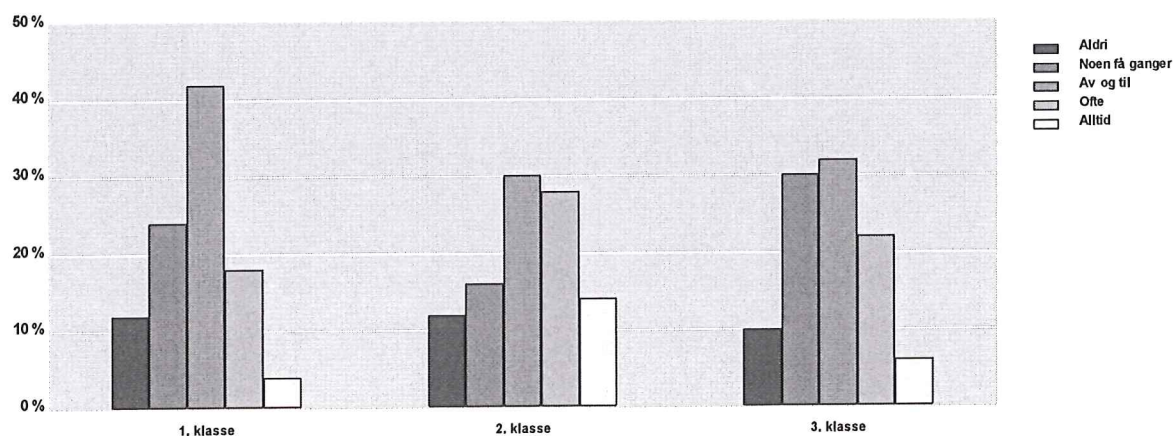
"Nja, dobbeltsjekker kanskje ikke, men jeg leser jo gjennom artikkelen og gjør meg opp en mening om den er troverdig eller ikke. Hvis den ikke er det, leter jeg videre."

- "Thomas"

"Det er mulig å se på en artikkel om forfatteren har hatt peiling på det han skriver om eller ikke. Hvis jeg er skeptisk til det som står der, så bruker jeg det ikke."

- "Jostein"

På dette spørsmålet fant vi noen overraskende forskjeller mellom klassetrinnene.

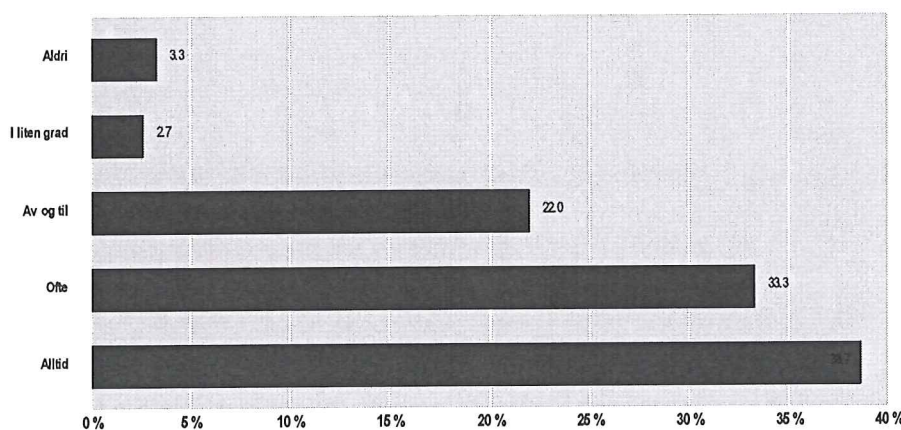
Det er en tendens at 1. og 3. klasse er de som i minst grad dobbeltsjekker informasjonen de finner på Wikipedia. Spesielt overraskende er det at 3. klassinger sjelden dobbeltsjekker, fordi det normalt stilles høyere krav til kildekritikk blant avgangselever. Hele 40 % dobbeltsjekker kun "noen få ganger" eller "aldri" stoffet de finner, mens kun 6 % sier at de alltid gjør det. Dette kan ha sammenheng med at 66 % av 3. klassingene mener Wikipedia er meget pålitelig ²⁵. Det gjelder kun for 43 % av 2. klassingene, og 48 % av 1. klassingene.

3.6 BEARBEIDING AV MATERIALE FRA WIKIPEDIA

Problemstilling: "I hvor stor grad bearbeider elevene informasjonen de finner på Wikipedia?"

Hypotese: Vi forventer at et stort flertall bearbeider stoffet i de aller fleste tilfeller.

Spørsmål: "Hvor ofte bearbeider du (skriver om/velger ut) stoffet du finner på Wikipedia?"

Svarene vi fikk på spørsmålet viser at så mange som 28 % "aldri", "sjeldent", eller kun "av og til" bearbeider informasjonen de får fra Wikipedia. Dette er

oppsiktsvekkende funn, som også bryter med vår hypotese, der vi mente at de aller fleste bearbeidet stoffet.

"Jeg hadde et prosjekt for ikke så lenge siden. Da hadde jeg hentet stoff fra Wikipedia, og skrevet det om, men en annen i klassen hadde om det samme, og hun leste rett av"

- "Lisa"

"Noen ganger kan du sikkert gå inn på Wikipedia for å finne ut hvor noen er i fremføringen"

- "Hanne"

²⁵ Rangert Wikipedias troverdighet til 5 eller 6 på en skala fra 1 til 6, der 6 er mest troverdig. Se vedlegg.

Men det er ikke bare undersøkelsen vår som viser denne tendensen, også i intervjuene kom dette klart frem. "Klipp og lim-metoden" regnes i de fleste tilfeller som juks, og slik sett er dette resultatet urovekkende.

Intervjuobjektene våre hadde alle eksempler på tilfeller der de hadde opplevd ren kopiering fra Wikipedia, men det varierte i hvilken grad de selv bearbeidet stoffet. Noen var klar på at de alltid gjorde det, mens andre sa at det varierte. En svakhet ved den kvantitative undersøkelsen er at den ikke tar for seg hvor mye elevene bearbeider stoffet. Dette forsøkte vi i stedet å avdekke gjennom våre kvalitative intervjuer.

"Lite prosjekt er lik Ctrl C, Ctrl V²⁶. På større prosjekter jobber jeg mye mer med stoffet, og setter meg skikkelig inn i det."

- "Harald"

"Nei, jeg skriver om hver gang. Men varierer sikkert hvor mye, har litt med hvor mye tid jeg har, og hvor stort prosjekt det er"

- "Ingvild"

Vår oppfatning er at hva prosjektet handler om, hvor omfattende det er og hvilken tidsbegrensning elevene har, er faktorer som påvirker graden av bearbeiding. Intervjuobjektene skiller også mellom skriftlige og muntlige arbeid.

"Hvis det er fremføring kan man gjerne ta direkte fra Wikipedia, også streke under det man skal si. På innleveringer gjør nok folk det mer ordentlig."

- "Jostein"

Grunnen her kan være at elevene er redd for å bli oppdaget, ettersom det finnes gode programmer som oppdager plagiat i skrevne tekster. Samtidig kan skriftlige innleveringer oppleves som viktigere og mer omfattende, noe som kanskje gjør at elevene legger ned mer arbeid i oppgaven. Intervjuene sier også noe om hvem som bearbeider informasjonen, og hvem som ikke gjør det.

"Det er ofte de samme som bruker Wikipedia direkte, og de er ikke akkurat de som får best karakterer..."

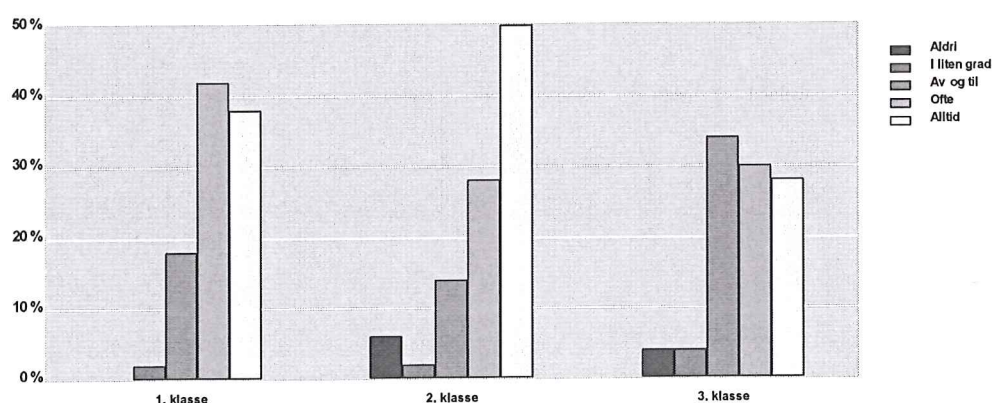
- "Hanne"

²⁶ Formel for "klipp og lim" på PC.

At det er de svakeste elevene som ser ut til å bruke Wikipedia uten å bearbeide stoffet i størst grad, kan skyldes at de ikke legger like mye innsats ned i skolearbeidet som de elevene som oppnår høye karakterer, og at de i større grad velger enkle løsninger. Det kan også ha innvirkning at noen elever ikke har nok kompetanse til å bearbeide tekster, trekke ut relevant informasjon, og benytte faktakunnskapen til å se sammenhenger og trekke konklusjoner.

Det er likevel viktig å ikke være for generaliserende. Majoriteten bearbeider ofte eller alltid stoffet de henter fra Wikipedia, og de som alltid bearbeider stoffet utgjør den største prosentandelen. I intervjuene presenteres tilfellene med ren kopiering som unntak, men heller ikke som direkte uvanlige.

Også på spørsmålet "Hvor ofte bearbeider du (skriver om/velger ut) stoffet du finner på Wikipedia?" var det forskjell på klassetrinnes besvarelser.

Det viser seg at elever i 3. klasse sjeldnere bearbeider informasjonen de finner på Wikipedia enn 1. og 2. klasse. Dette overrasket oss, ettersom vi antok at elevene på 3. trinn ville være de flinkeste til å bearbeide stoff de finner på Wikipedia, fordi det stilles høyere krav til dem enn 1. og 2. klassinger. Årsaken til at det finnes slike forskjeller, kan være at siden skolen har innført elev- PC for 1. og 2. Trinn, har det vært fokus på hvordan disse datamaskinene skal brukes. "Klipp-og-lim" metoden er mye diskutert.

En feilkilde i undersøkelsen av denne problemstillingen kan være at noen har trodd at det vi var ute etter var å finne ut i hvor stor grad de bearbeider stoffet, ikke hvor ofte. Dette kan forklare at funnene var langt høyere enn det vi hadde forventet, og er derfor en feilkilde i forskningen. Tendensen i intervjuene er ikke like klar som i spørreundersøkelsen. Derfor er ikke resultatene fra den kvalitative forskningen nødvendigvis representative.

Kapittel 4

AVSLUTNING

4.1 OPPSUMMERING AV STUDIENS VIKTIGSTE FUNN

Studiens hovedproblemstilling var kanskje litt vid i utgangspunktet, og er vanskelig å svare fullstendig på. Men gjennom å spesifisere noen punkter som vi har undersøkt er det mulig å se en del tendenser som kan belyse hovedproblemstillingen vår.

- Bruken av Wikipedia er utbredt på Langhaugen. Inntrykket er at de fleste bruker Wikipedia jevnlig i skolearbeidet.
- Wikipedia er ofte det første stedet elever leter når de trenger informasjon, og brukes gjerne som et utgangspunkt for videre søken.
- Majoriteten av elevene regner Wikipedia som en troverdig kilde.
- Det er store forskjeller i hvorvidt elevene dobbeltsjekker informasjonen som står på Wikipedia, men et generelt inntrykk er at mange sjeldent dobbeltsjekker artiklene.
- Majoriteten bearbeider ofte eller alltid stoff de finner på Wikipedia, likevel er det en overraskende stor andel som bruker informasjonen som de finner på Wikipedia direkte.
- Gutter har større tiltro til Wikipedia som troverdig kilde enn jenter, og de bruker også Wikipedia som eneste kilde i større grad enn jenter.
- 3. klasse er det trinnet som totalt sett har størst tillit til Wikipedia, og de som sjeldnest bearbeider og dobbeltsjekker stoffet de finner.
- 2. klasse bearbeider oftest stoffet, og er de som er mest kritiske til Wikipedia som kilde, samtidig som de sjeldnere benytter Wikipedia som eneste kilde enn de øvrige trinnene

Forskningen vår viser tendenser til at få elever er kildekritiske i sin bruk, og at mange stoler på Wikipedia som eneste kilde. Årsaken kan være at troverdigheten og tiltroen til nettleksikonet er høy. Spørsmålet om Wikipedia faktisk er pålitelig *er* omdiskutert, og det strides om Wikipedia bør brukes som en kilde i den videregående skolen. Det kan uansett være viktig å øke bevisstheten rundt Wikipedia.

Det som kanskje er mest oppsiktsvekkende, og som mange vil se på som bekymringsverdig, er tendensen til at informasjonen fra Wikipedia i overraskende stor grad ikke blir bearbeidet. Dersom dette gjelder generelt i den videregående skolen, trenger det å bli satt fokus på.

Spørsmålet er om Wikipedia blir brukt på en riktig måte. Dette spørsmålet har ikke vi tatt opp i denne studien, men kan være et godt utgangspunkt dersom man skal problematisere funnene, og undersøke videre.

4.2 BETRAKTNINGER OMKRING SAMFUNNSUTVIKLING OG WIKIPEDIA

Finnes det noen trekk i samfunnet som kan være med å forklare tendensene vi har funnet i vår studie? Vi mener at det kan antydes noen sammenhenger.

Når det gjelder selve bruken av Wikipedia, er det klart at digitaliseringen i samfunnet har gjort det mulig for elever å benytte seg av denne typen nettleksikon. Etter hvert som egen elev PC har blitt innført på mange skoler, og de fleste skolene benytter PC som et verktøy i større eller mindre grad, åpnes det for nye og nettbaserte metoder for å skaffe seg informasjon.

Massekommunikasjon og media generelt, er et felt hvor det har vært en endring fra at en avsender kommuniserer til mange, til å bli en situasjon der alle kan være både sendere og mottakere. På internett har dette blitt muliggjort gjennom web 2.0²⁷, og kjennetegnes ved økt brukerstyring og brukermedvirkning. Noen hevder at vi er inne i en overgang fra en moderne offentlighet, til en postmoderne offentlighet²⁸. Dagens lærere har vokst opp i den moderne offentligheten, mens elevene i større grad er ”født inn i” den postmoderne, og har derfor ofte større kunnskaper om, og et mer naturlig forhold til den digitale verden. Dette gjør at det lett kan oppstå et misforhold mellom lærer og elev på feltet, noe som er viktig å ha i bakhodet når man studerer bruken av Wikipedia i skolen.

Det at samfunnet har blitt ekstremt prestasjonsbasert, kan være en forklaring på at få bearbeider eller dobbeltsjekker stoffet de finner på Wikipedia. Ting skal gå fort, og man skal kunne presentere gode resultater på kort tid. Dermed er det lett å gripe til enkle løsninger, i stedet for å sette seg skikkelig inn i et tema. Dette er tilfellet for journalister som har strenge tidsfrister²⁹. Det er også slik i skolen, hvor elevene har mange fag hvor de skal prestere samtidig, og det er et press for å oppnå gode karakterer.

Noe som også kan trekkes inn er at det er blitt vanlig at elevene skal ”ta ansvar for egen læring”. Kanskje er ikke kravene til kontinuerlig og jevnt arbeid like strenge, mens man

²⁷ Se side 9

²⁸ Se *Mediekommunikasjon 2*

²⁹ <http://voxpublica.no/2008/09/akademikerne-ma-ta-ansvar-pa-wikipedia/>

likevel må presentere et materiale på slutten av arbeidsperioden. Da kan det være lettvindt å gripe til en enkel løsning, som for eksempel Wikipedia.

Den utviklingen som nå pågår, har vi valgt å betegne som *Wikifiseringen av skolen*.

ETTERORD

Arbeidet med denne rapporten har vært utrolig lærerikt for oss. Vi har lært mye om den samfunnsvitenskapelige arbeidsmetoden, og ikke minst fått fordypet oss i et tema som vi synes er både spennende og interessant.

For oss har det vært en utfordring at det finnes lite stoff om emnet som vi har kunnet benytte i vår forskning. Det finnes en del kilder på hva Wikipedia er, hvordan det fungerer og hvordan maktstrukturene er, men vi har ikke funnet noe som går direkte på hvordan Wikipedia brukes. Vi har valgt å se på dette som en utfordring heller enn et problem, og det har vært en ekstra oppmuntring at vi er blant de første som arbeider med temaet.

Derfor har det vært en nyttig ressurs for oss å kunne bruke det arbeidet som ble presentert av Institutt for informasjon og medievitenskap ved Universitetet i Bergen i forbindelse med Forskningsdagene, og dra nytte av samarbeidet mellom Universitetet og Langhaugen skole sin medieklasse omkring temaet Wikipedia. Det gjorde at vi hadde god oversikt over fenomenet Wikipedia før vi begynte å undersøke selve bruken av nettleksikonet, noe som har vært en fordel i arbeidet.

En annen utfordring vi møtte under arbeidet med prosjektet var bruken av NSDstat. Det tok tid å sette seg inn i programmet, men etter hvert utviklet det seg til å bli et veldig nyttig verktøy. Vi har også hatt et problem med å begrense oss under skriveprosessen, vi føler vi sitter med mye mer informasjon enn det man kan få plass til i en slik rapport.

Med denne rapporten ønsker vi noe mer enn å bare kartlegge bruken av Wikipedia. Vi ønsker å belyse og sette fokus på saken, og oppfordrer til diskusjon omkring det som utvilsomt er et viktig tema. Det er mulig å bruke våre funn som et utgangspunkt for videre undersøkelser, hvor man gjerne kan se på hvilke konsekvenser bruken av Wikipedia har. Vi ønsker å skape debatt rundt bruken av Wikipedia i skolen spesielt, og i samfunnet generelt. Dette håper vi å oppnå ved å delta i Holbergprisen i skolen.

Samarbeidet i gruppen har vært godt fra starten av. Det var viktig for oss å ha med ulike typer i gruppen, som kunne utfordre og utfylle hverandre faglig, men samtidig klare å samarbeide på tross av uoverensstemmelse. Det har oppstått faglige uenigheter omkring utforming og bearbeiding, men vi føler vi har løst dette på en måte som har vært til det beste for

forskningsarbeidet. Vi har hatt en god arbeidsfordeling, men samtidig lagt vekt på at alle skal delta i de ulike prosessene. Alle delene av rapporten er derfor gått gjennom og evaluert i fellesskap. Vi står nå samlet bak rapporten, og er fornøyd med resultatet.

Vi ønsker til slutt å takke alle som har bidratt til vår forskning gjennom å svare på undersøkelser og intervjuer. Vi ønsker spesielt å takke dem som på ulike måter har vært støttespillere og ressurspersoner for oss i arbeidet med forskningsrapporten.

Sondre, Tobias, Børge og Daniel

Bergen, 30.10.08

LITTERATUR- OG KILDELISTE

LITTERATUR:

- **Aaberge, Albertine m. fl. - MedieMØTER**
 - H. Aschehoug & Co, 1. utgave / 1. opplag (2007)
- **Asbjørnsen, Dag m. fl. - MedieMØTER 2**
 - H. Aschehoug & Co, 1. utgave / 1. opplag (2007)
- **Grossman, Lev - Time Magazine 25.12.06 / 01.01.07**
 - Artikkelen "Time's Person of the Year 2006: You"
- **Grønlie, Anne m. fl. - FOKUS Sosialkunnskap**
 - H. Aschehoug & Co, 1. utgave / 1. opplag (2008)
- **Hellesylt, Gunnulv - Mediekommunikasjon 1**
 - GAN Aschehoug, 1. utgave / 1. opplag (2007)
- **Henningsen, Rune m. fl. - RADAR – samfunnsfag vg1 og vg2**
 - Cappelen, 1. utgave / 1. opplag (2006)
- **Kval, Karl-Eirik m. fl. - Individ og Fellesskap – Sosiologi og sosialantropologi**
 - Cappelen Damm, 1. utgave / 1. opplag (2007)
- **Røskeland, Marianne m. fl. - PANORAMA – Norsk Vg3 Studieforbereende**
 - Gyldendal Norsk Forlag AS, 1. utgave / 1. opplag (2008)
- **Vox Publica – UiBs nettmagasin om demokrati og ytringsfrihet**
 - Wikipediastafetten (samling av artikler om Wikipedia)
 - "Wikipedia i Akademia" – debatt om Wikipedia i Studentersamfunnet i Bergen
 - <http://voxpathlica.no/seksjon/wikipedia-og-forskerne>
- **Ødegård, Siri m. fl. - Mediekommunikasjon 2**
 - GAN Aschehoug, 1. utgave / 1. opplag (2008)

REFERANSER:

- John Erling Blad, administrator og byråkrat norsk Wikipedia.
- Olav Anders Øvrebø, universitetslektor ved UiB og redaktør i Vox Publica.
- Dag Elgesem professor i IKT og samfunn, instituttleder ved Institutt for Informasjons og Medievitenskap ved UiB.
- Kjersti Sivertsen, lektor i mediefag
 - <http://voxpathlica.no/2008/09/wikipedia-brukerstyrt-og-bidragsvennlig/>

NETTSIDER:

- <http://no.wikipedia.org/wiki/Wikipedia>
- http://no.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:M%C3%A5nedens_Wikipedianer
- <http://no.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Verifiserbarhet>
- http://no.wikipedia.org/wiki/Norsk_Wikipedia
- http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page
- <http://wiki.org/wiki.cgi?WhatIsWiki>
- http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Wikipedia
- <http://voxpathlica.no/2008/09/akademikerne-ma-ta-ansvar-pa-wikipedia/>
- <http://voxpathlica.no/seksjon/wikipedia-og-forskerne>
- <http://voxpathlica.no/2008/09/akademikerne-ma-ta-ansvar-pa-wikipedia/>
- <http://www.toppsider.no/Wikipedia.org>
- <http://www.dagbladet.no/kultur/2008/05/08/534702.html>
- <http://www.dinside.no/php/art.php?id=367454>
- <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,1569514,00.html>
- <http://www.dagbladet.no/magasinet/2007/09/21/510332.html>

Vi regner alle våre kilder som pålitelige, oppdaterte og objektive. Videre utover kildene er rapporten basert på resultatene fra spørreundersøkelsen, gruppeintervjuene og enkeltintervjuene.

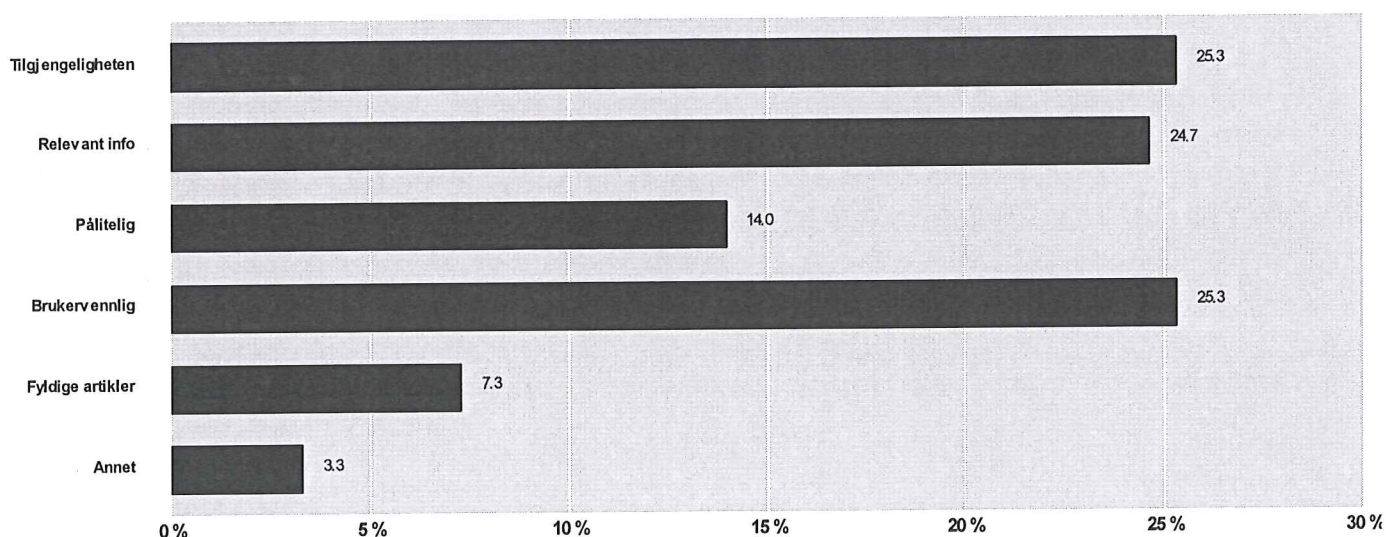
Vedlegg 1

HVORFOR BENYTTER ELEVENE I DEN VIDEREGÅENDE SKOLEN SEG AV WIKIPEDIA?

Problemstilling: *"Hvorfor benytter elevene i den videregående skolen seg av Wikipedia?"*

Spørsmål i spørreskjema: "Hvorfor benytter du Wikipedia som kilde?"

Under dette spørsmålet hadde vi også et skrivefelt hvor respondentene kunne skrive kommentarer.

Det kommer frem av undersøkelsen at over 50 % av brukerne velger Wikipedia pga. tilgjengelighet og brukervennligheten. Wikipedia er i mange tilfeller det første treffet som kommer opp når man benytter søkemotoren Google, og det blir dermed et enkelt førstevalg for mange. Mange vil kanskje hevde at dette er fordi elevene har lett for å velge den enkleste og raskeste løsningen, noe som ble støttet opp av kommentarene i skrivefeltet under spørsmålet.

Jeg bruker det fordi det kommer først opp på Google."

– "Ingvild"

"Det varierer om jeg går direkte på wikipedia eller går gjennom Google."

– "Jostein"

Så lett kan vi likevel ikke trekke konklusjonen om hvorfor elever velger Wikipedia, for det er flere forhold som spiller inn. Faktum er (som det kom frem av i den kvantitative delen av undersøkelsen vår) at elever flest har stor tillit til Wikipedia som kilde. Selv om dette for mange kanskje ikke er hovedgrunnen for at elevene velger Wikipedia, er det klart at en ikke hadde benyttet nettsiden dersom den ikke hadde blitt oppfattet som en relevant og pålitelig kilde. Disse sitatene forteller oss litt om hvorfor "Jostein" og "Harald" velger Wikipedia:

"Det gir presis og relevant info",

"Du finner det du trenger og ikke masse annet vås"

– "Harald"

"Fra leksikon får du fakta, fra wikipedia får du litt mer"

"Stoler mer på wikipedia fordi man kjenner det og har brukt det før"

– "Jostein"

Wikipedia brukes (som nevnt i hovedrapporten) svært mye i journalistikk, faktisk har en undersøkelse gjort av Universitetet i Bergen vist at 31 av 32 journalister seg av Wikipedia i jakten på informasjon. Dette er et forhold som muligens kan ha vært med på å styrke inntrykket av Wikipedia som troverdig kilde.

Vedlegg 2

ØVRIGE RESULTATER OG DIAGRAMMER FRA DEN KVANTITATIVE UNDERSØKELSEN

KJØNNSMESSIGE FORSKJELLER:

Diagram 1

Spørsmål i spørreskjema: "I hvor stor grad føler du at Wikipedia er en troverdig kilde på en skala fra 1-6 (hvor 6 er mest pålitelig)?"

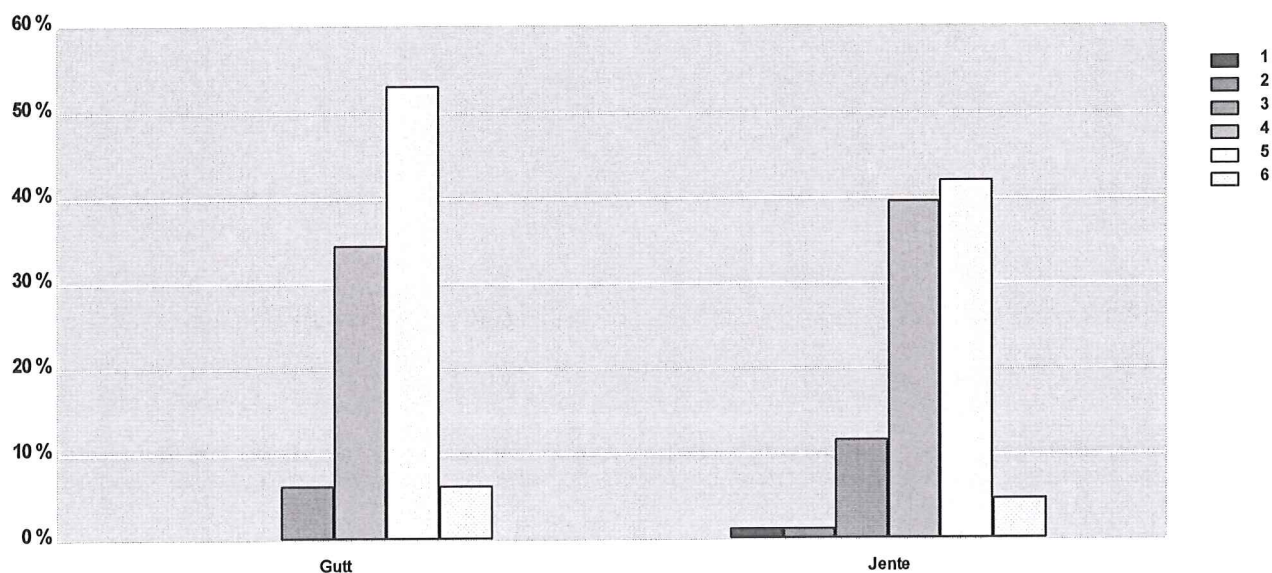

Diagram 2

Spørsmål i spørreskjema: "Hvorfor benytter du Wikipedia som kilde?"

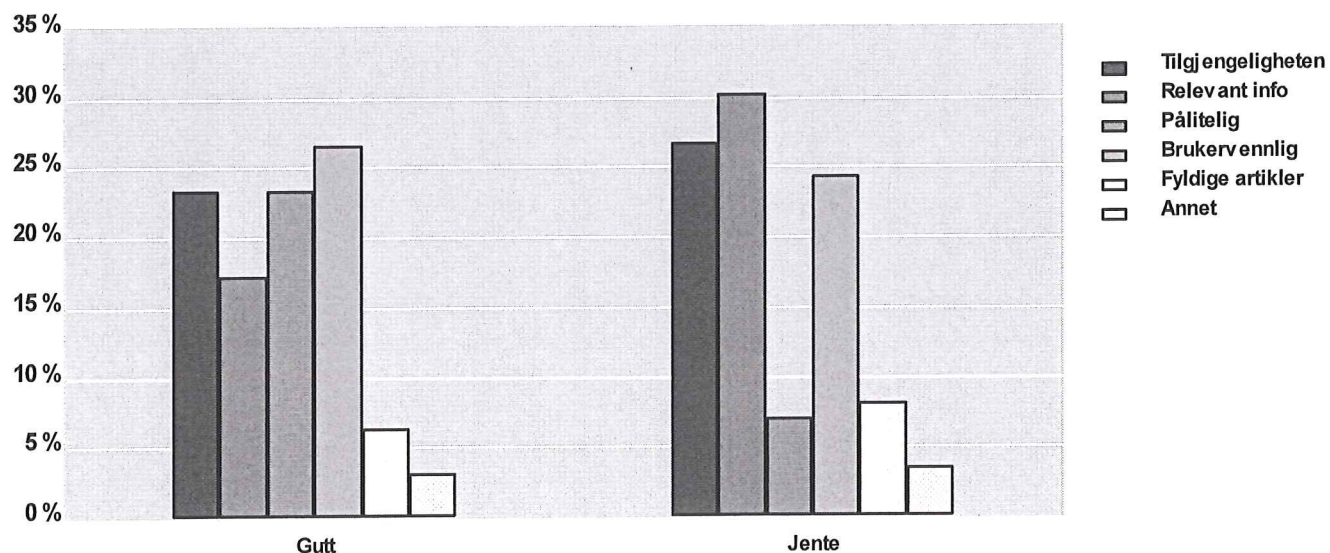

Diagram 3

Spørsmål i spørreskjema: "I hvilken grad bruker du Wikipedia som kilde i skolearbeidet?"

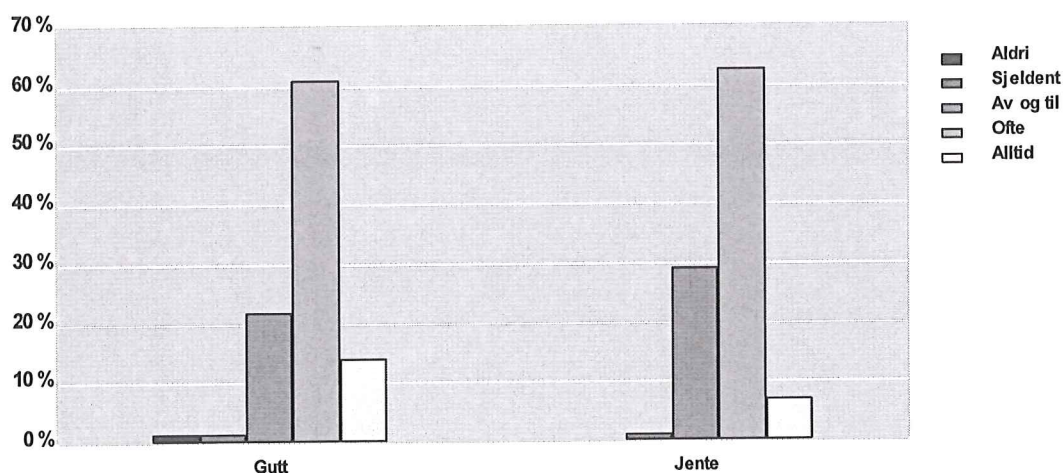

Diagram 4

Spørsmål i spørreskjema: "Når du søker informasjon, hvor ofte er Wikipedia det første stedet du leter?"

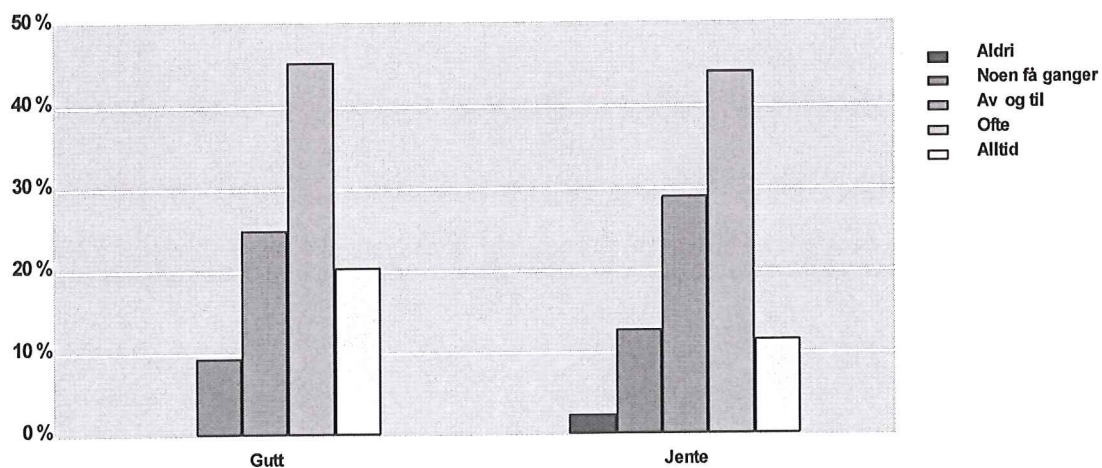

Diagram 5

Spørsmål i spørreskjema: "Dobbeltsjekker du noen gang informasjonen som står på Wikipedia (før du tar stoffet i bruk)?"

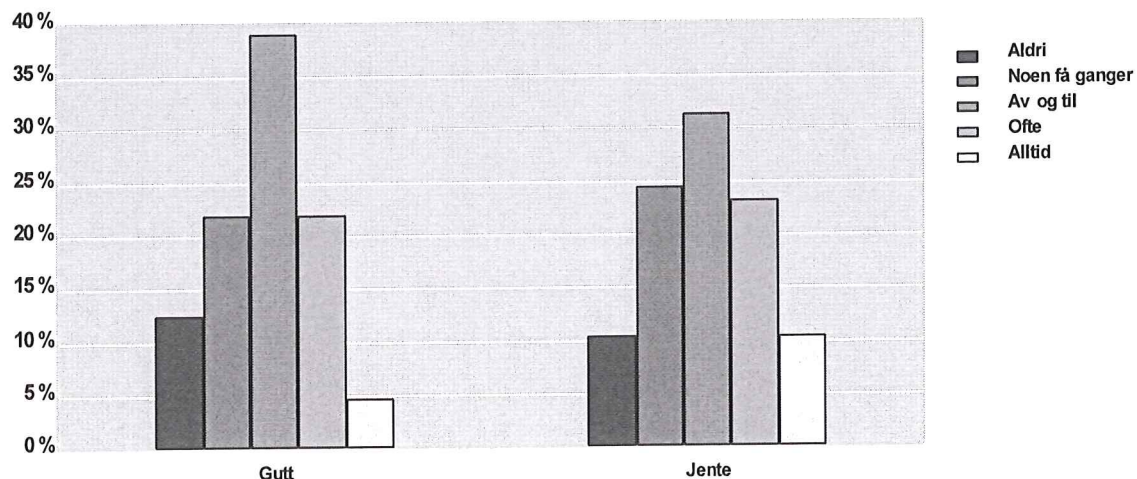

Diagram 6

Spørsmål i spørreskjema: "Ut i fra det du vet om Wikipedia, hvem skriver artiklene? (kun ett svar)"

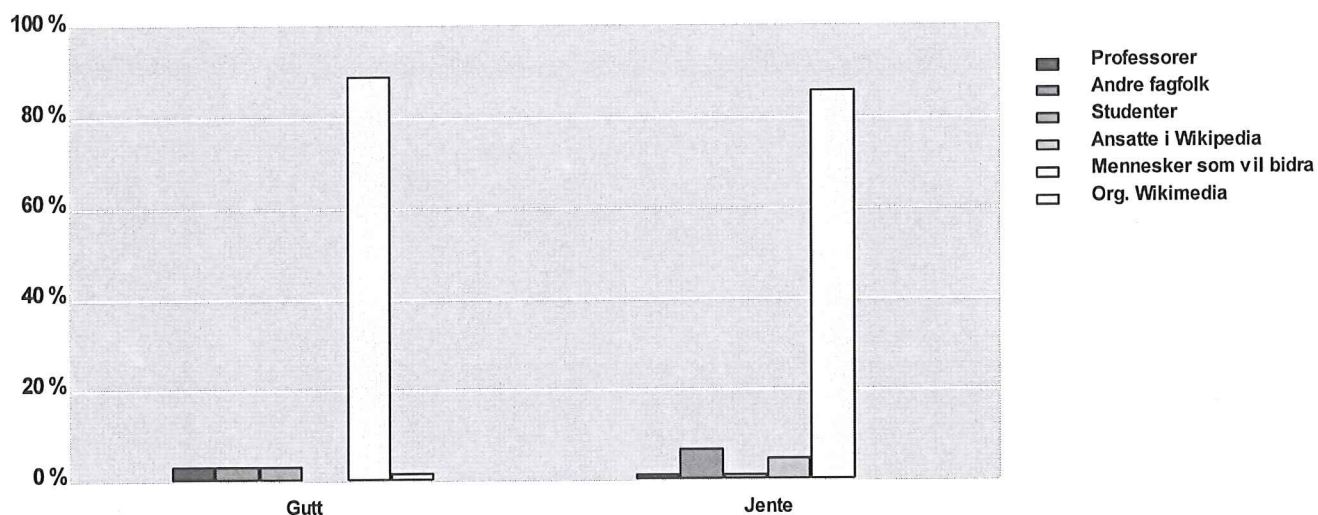
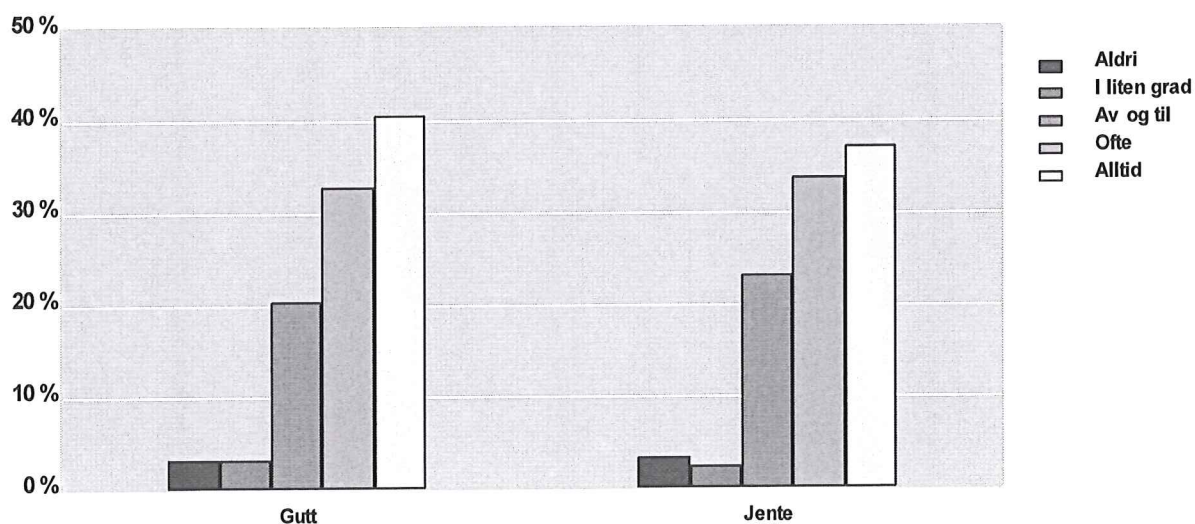

Diagram 7

Spørsmål i spørreskjema: "I hvor stor grad bearbeider du (skriver om/velger ut) stoffet du finner på Wikipedia?"

TRINNMESSIGE FORSKJELLER:

Diagram 8

Spørsmål i spørreskjema:

”I hvilken grad bruker du Wikipedia som kilde i skolearbeidet?”

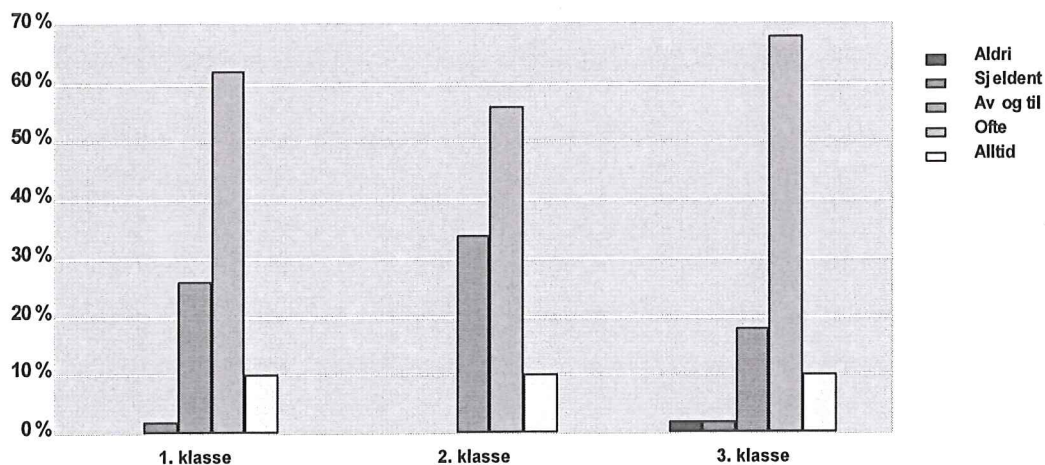

Diagram 9

Spørsmål i spørreskjema:

”Benytter du noen gang Wikipedia som eneste kilde?”

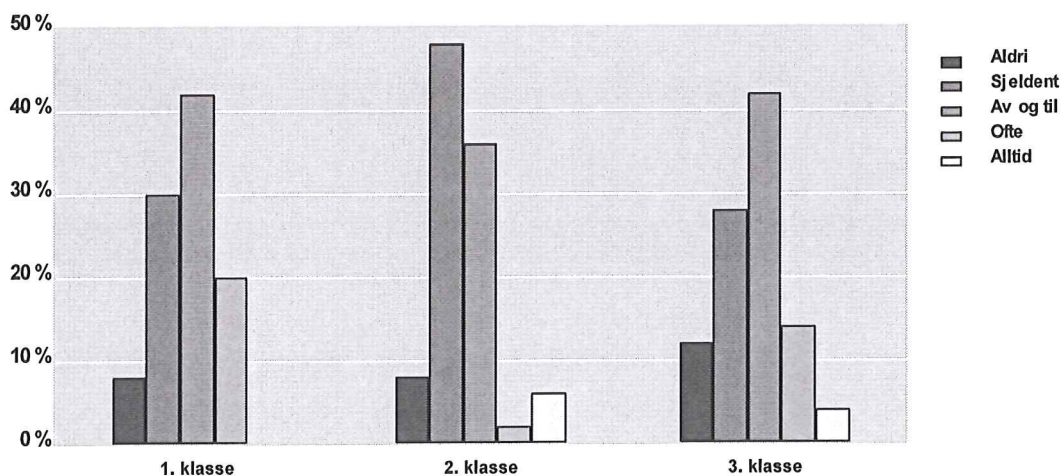

Diagram 10

Spørsmål i spørreskjema:

”Når du søker informasjon, hvor ofte er Wikipedia det første stedet du leter?”

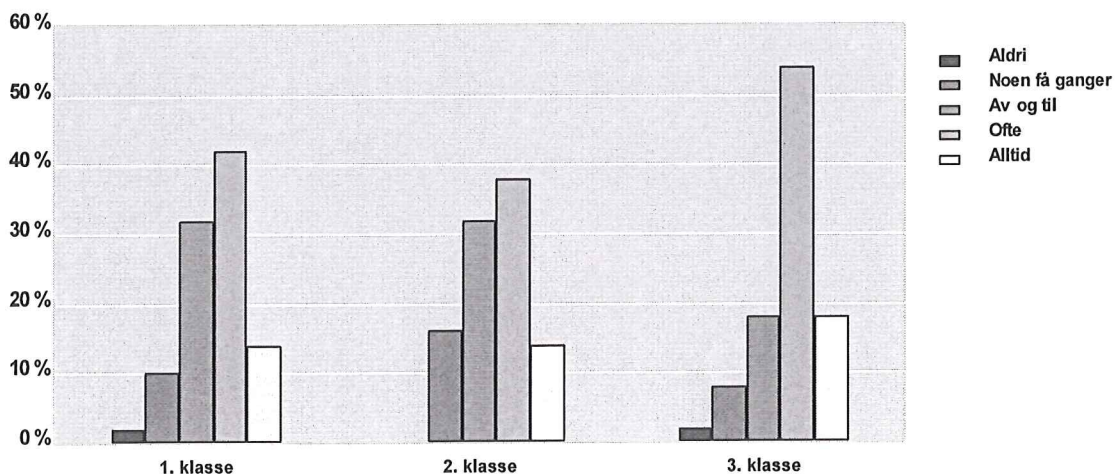

Diagram 11

Spørsmål i spørreskjema:

”I hvor stor grad føler du at Wikipedia er en troverdig kilde (på en skala fra 1-6 der 6 er høyest)?”

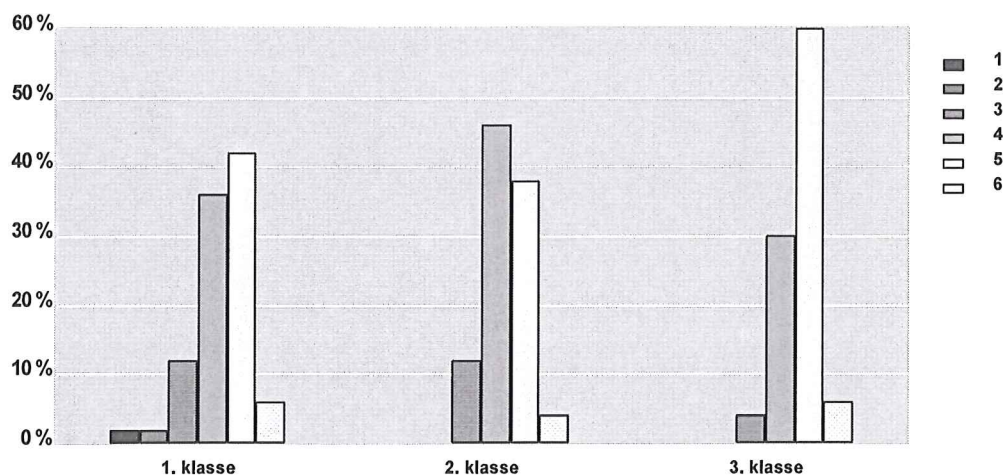

Diagram 12

Spørsmål i spørreskjema:

”Hvorfor benytter du Wikipedia som kilde?”

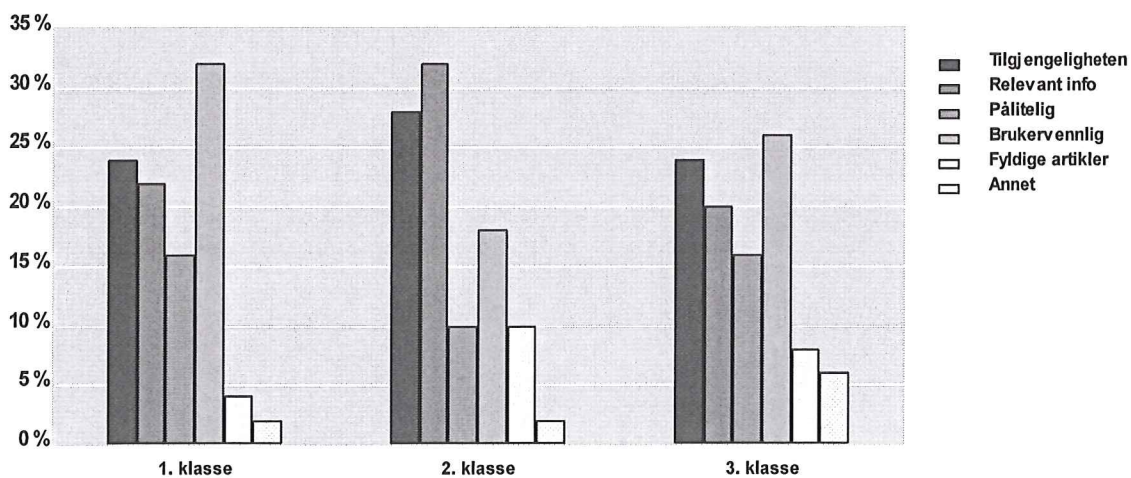
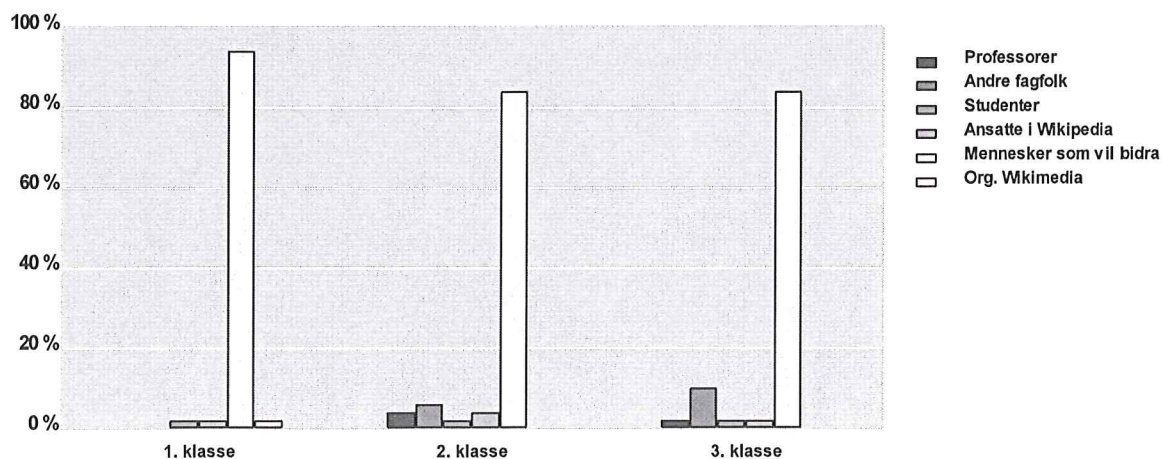

Diagram 13

Spørsmål i spørreskjema:

”Ut i fra det du vet om Wikipedia, hvem skriver artiklene? (kun ett svar)”

Vedlegg 3

NYTTIGE ERFARINGER

Dette er ikke første gang vi har arbeidet med kvalitativt materiale, men det er første gang vi har arbeidet med så store mengder data. I arbeidet med analyse av empirien har vi benyttet oss av programmet NSDstat, som har gjort det mulig for oss å fordele dataene på de ulike spørsmålene, og måle resultat etter ulike variabler, på en enkel måte. Dette har gitt oss en god oversikt over materialet, og gjort det lettere å bearbeide resultatene og bruke dem som statistikk, samt vise dem som diagrammer.

Vi valgte å gjøre et gruppeintervju i tillegg til enkeltintervjuene under det kvalitative arbeidet. Dette er en metode vi ikke har brukt tidligere, men det var en veldig nyttig erfaring. De tre personene i vårt gruppeintervju kjente ikke hverandre, men klarte likevel å utfordre hverandre gjennom samtalen. Vi regner gruppeintervjuet som det mest vellykkede intervjuet, hvor vi fikk virkelig fått gått i dybden på intervjuobjektene, og fikk mange interessante refleksjoner rundt temaet.

Vedlegg 4

SPØRRESKJEMA OM BRUKEN AV WIKIPEDIA I SKOLEN

Som en del av et prosjekt om bruken av Wikipedia i den videregående skolen ønsker vi at du skal fylle ut dette spørreskjemaet. Sett ring rundt det svaralternativet du velger, eventuelt svar med egne ord dersom dette er spesifisert. Dersom du aldri har brukt Wikipedia i forbindelse med skolearbeid krysser du av for dette på spørsmål 3. og lar de neste spørsmålene stå uten besvarelse. Undersøkelsen er anonym, så når den er ferdig utfylt ber vi deg snu arket.

1. Kjønn

Gutt

Jente

2. Klassetrinn

1. klasse

2.klasse

3.klasse

3. I hvilken grad bruker du Wikipedia som kilde i skolearbeidet?

Aldri

Sjeldent

Av og til

Ofte

Alltid

4. Benytter du noen gang Wikipedia som eneste kilde?

Aldri

Sjeldent

Av og til

Ofte

Alltid

5. Når du søker informasjon, hvor ofte er Wikipedia det første stedet du leter?

Aldri

Noen få ganger

Av og til

Ofte

Alltid

6. I hvor stor grad føler du at Wikipedia er en troverdig kilde på en skala fra 1-6 (hvor 6 er mest pålitelig)?

1

2

3

4

5

6

7. Dobbeltsjekker du noen gang informasjonen som står på Wikipedia (før du tar stoffet i bruk)?

Aldri

Noen få ganger

Av og til

Ofte

Alltid

8. Hvorfor benytter du Wikipedia som kilde?

Tilgjengeligheten

Relevant informasjon

Pålitelig kilde

Enkel og brukervennlig

Fyldige artikler

Annet (forklar kort:)

9. Ut i fra det du vet om Wikipedia, hvem har skrevet artiklene? (kun ett svar)

Professorer

Andre fagfolk

Studenter

Organisasjonen Wikimedia

Mennesker som vil bidra

Ansatte artikkelforfattere ved Wikipedia

10. I hvor stor grad bearbeider du (skriver om / velger ut) stoffet du finner på Wikipedia?

Aldri

Sjeldent

Av og til

Ofte

Alltid

Vedlegg 5

INTERVJUGUIDE

- BRUKEN AV WIKIPEDIA I SKOLEN

- Hvilken klasse går du i?
- Bruker du Wikipedia?
 - Frekvens – hvor ofte i tid?
 - Frekvens – hvor ofte når du har oppgaver?
- Hender det at du benytter Wikipedia som eneste kilde?
 - Evt. Hvorfor?
 - Tror du andre gjør/ikke gjør det?
- La oss si du har et skoleprosjekt, hvor ofte er Wikipedia det første stedet du l
 - Forskjeller innenfor fagene?
 - Har du inntrykk av at andre benytter Wikipedia slik?
- Regner du Wikipedia som en troverdig kilde?
 - Går du god for det som står der?
 - Dobbeltsjekking?
 - Alle områder?
 - Ranger pålitelighet på en skala fra 1 til 6.
 - Pålitelighet i forhold til tradisjonelle kilder; fagbok, leksikon etc.
- Hvorfor benytter du Wikipedia?
 - Hva er grunnen til at det benyttes av så mange?
 - Hvorfor vokser det?
- Vet du hvordan Wikipedia fungerer?
 - Fortell.
 - Maktstruktur – kan alle skrive / redigere?
 - Hvem skriver?
 - Vet andre det?
- I hvor stor grad bearbeider du stoffet du finner på Wikipedia?
 - Hvordan?
 - Hvorfor?
 - Har du inntrykk av at andre bearbeider stoffet?
- Er du av den oppfatningen av at for mange stoler på Wikipedia i dag?
- Hva er bra/dårlig med Wikipedia?

Takk for in